

C V D

A I G G

1 6 0 3

Ms. B. 42

1919

~~Z. IV. 638.~~

M. T. CICERO
RONIS EPI-
STOLARVM LI-
BRITRES.

∫
Iohanne Sturmio

Pro puerili educatione con-
fecti & editi.

Erphordiæ

Ad disciorem Leonem, iuxta Fa-
num S. Pauli.

M. D. LXXI.

AD PVEROS STV
DIOSOS.

A Deste ô pueri quot estis, eia
Omnes vndique, quotquot estis omnes
Sermonis cupidi elegantioris.
Hic fons Ausoniae scatet loquela,
Puris limpidus & serenus vndis,
Tantum limpidus & serenus vndis,
Quantum Calliroë vel Hippocrene.
Hic passim gremio benigna flores,
Fundit diuite, procreatque tellus:
Quos ego olfaciens, velim valere
Hortorum Veneresque Gratiasque.
Quis sit queritis ille fons leporum
Vber, terraque foeta flosculorum?
Dicam, aut vos alijs dein trecentis
A me dicite, bisque dein trecentis.
Ille Romulidum nitor nepotum
Fandi Tullius optimus magister,
Cuius eloquio, togæque victrix
Cessit laurea, fatiferque mucro.
Huc este ô pueri, eia hic est leporum
Disertus pater & facetiarum.

Gregorius Bersmanus.

Iohannes Sturmius Ia-
COBO STVRMIO FRA-
TRI, S.

Vdiuisti sæpè, vt memini,
ex me Iacobe frater, studi-
orum nostrorum finem re-
rum cognitionem, & orati-
onis elegantiam esse debe-
re. Rerum etiam doctrinam sine sapi-
entia religionis minimum prodesse, &
dicendi rationẽ absq; optimorum scri-
ptorum assidua lectione atq; artificiosa
imitatione non comparari talem, qua-
lem desideramus. Itaq; sæpenumero di-
xi, si meministi, ad religionem pueros
excitandos esse, & proponendum illis
in scholis Ciceronem, quorũ altera men-
tem, alter linguam optimè possit infor-
mare. Sed habenda ratio est in educati-
one linguæ, non solum ætatum sed etia-
am virium & ingeniorum. Ab Episto-
lis principium rectè sumi potest, si de-
ligantur quæ argumento faciles sunt,
A. 2 & sunt

EPIST. DEDICAT.

& sunt rerum non ignotarum, atq; huiusmodi verborum, quæ in nostra manserunt consuetudine. Hanc rationem ego in hisce tribus libris conficiendis sequutus sum, neq; artificiosissime scriptas Epistolas delegi, sed quæ à pueris intelligi possent, & haberent nostræ consuetudinis verba, & sermonis quotidiani sententias, earumq; formas, nobis quidem non vsitatas, sed tamen apertas & elegantes & doctas. Hos ego ad te mitto, quo videas, me in eadem adhuc esse sententia, in qua fui olim. Amabo te mi optatissime frater, perge porro in hoc literarum curriculo progredi. Audio nihil de studijs tuis, abs sum procul, metuo valde, cum cogito posse fieri, vt non meis optatis, & patris expectationi satis facias. Expecto literas tuas, vt intelligam tum quantum profeceris, tum quantum de te possimus deinceps sperare. Vale. Argentinae, tertio Calend. Feb. Anno 1539.

LIBER

LIBER I.

MARCUS TULLIUS CICERO

TERENTIÆ S. P. D. FAMIL.

lib. 14. Epist. 22.

SI VALES, BENE EST, EGO VALEO.
Nos quotidie tabellarios uestros expectamus, qui
si uenerint fortasse erimus certiores, quid nobis faci-
endum sit, faciemusq; te statim certiozem. Valetudinem
tuam cura diligenter. Vale. Calend. Septemb.

M. T. C. TERENTIÆ S. P. D.

Famil. lib. 14. Epist. 21.

SI uales, bene est, ego ualeo. Da operam ut conua-
lescas. Quod opus erit, ut res, tempusq; postulat,
prouideas atq; administres, & ad me de omnibus re-
bus, quam sepius literas mittas. Vale.

M. T. C. TERENTIÆ S. P. D.

Famil. lib. 14. Epist. 8.

SI uales, bene est, ego quidem ualeo. Valetudinem tu-
am uelim cures diligentissime. Nam mihi & scri-
ptum & nunciatum est, te in febrim subito incidisse.
Quod celeriter me fecisti de Cesaris literis certiozem,
A 3 fecisti

LIBER

fecisti mihi gratum. Item posthac si quid opus erit,
si quid acciderit noui, facies ut sciam. Cura ut ualeas.
Vale. Datum 4. Nonas Iunias.

M. T. C. T E R E N T I A E S. P. D.

Famil. lib. 14. Epist. 24.

SI uales, bene est, ego ualeo. Nos neq; de Caesaris
aduentu, neq; de literis, quas Philotimus habere di-
citur, quicquam adhuc certi habemus. Si quid erit
certi, faciam te statim certiozem. Valetudinem tuam
fac ut cures. Vale. 3. Idus Sextileis.

M. T. C. T E R E N T I A E S. P. D.

Famil. lib. 14. Epist. 23.

SI uales, bene est, ego ualeo. Reddite mihi iam tan-
dem sunt a Cesare literae satis liberales, & ipse o-
pinione celerius uenturus esse dicitur. Cui utrum ob-
uiam procedam, an hic eum expectem, cum constitu-
ero, faciem te certiozem. Tabellarios mihi uelim quam
primum remittas. Valetudinem tuam cura diligenter.
Vale. Pridie Calend. Sextil.

M. T. C. T E R E N T I A E S. P. D.

Famil. lib. 14. Epist. 17.

SI quid haberem quod ad te scriberem, facerem id
& pluribus uerbis, & saepius. Nunc quae sunt ne-
gocia uides. Ego autem quomodo sim affectus, ex
Lepta

PRIMVS.

Lepta & Trebatio poteris cognoscere. Tu fac ut tua
am & Tulliae ualeitudinem cures. Vale.

M. T. C. TERENCEAE S. P. D.
FAMIL. LIB. 14. EPIST. 15.

SI uales, bene est, ego ualeo. Constitueramus ut ad te.
Santea scripseram, obuiam Ciceronem Casari mitte-
re. Sed mutauimus consilium, quia de illius aduen-
tu nihil audiebamus. De caeteris rebus etsi nihil erat
nouum, tamen quid uelimus, & quid hoc tempore pute-
mus opus esse, ex Sicca poteris cognoscere. Tulliam
adhuc mecum teneo. Ualeitudinem tuam cura diligen-
ter. Vale. 12. Calend. Quint.

M. T. C. TERENCEAE S. P. D.
FAMIL. LIB. 14. EPIST. 19.

IN maximis meis doloribus excruciat me ualetudo
Tulliae nostrae. De qua nihil est, quod ad te plura
scribam, tibi enim aequamagnae cura esse, certe scio.
Quod me propius uultis accedere, uideo ita esse facien-
dum: etiam ante fecissem, sed me multa impedierunt,
quae ne nunc quidem expedita sunt. Sed a Pomponio
expecto literas, quas ad me quamprimum perferendas
cures, uelim. Da operam, ut ualeas.

M. T. C. TERENCEAE S. P. D.
FAMIL. LIB. 14. EPIST. 12.

LIBER

Quod nos in Italiam saluos uenisse gaudeo, perpetuò gaudeas uelim. Sed perturbati dolore animi, magnisq; iniurijs, metuo ne id consilij ceperimus, quod non facile explicare possimus. Quare quantum potes adiuua. Quid autem possis, mihi in mentem non uenit. In uiam quod te des hoc tempore nihil est, & longum est iter, & non tutum. Et non uideo, quid prodesse possis, si ueneris. Vale. Datum pridie nonas Nouemb. Brundusij.

M. T. C. TERENTIÆ S. P. D.

Famil. lib. 14. Epist. II.

Si uales, bene est, ego ualeo. Tullia nostra uenit ad me pridie Idus Iunij, Cuius summa uirtute & singulari humanitate, grauiore etiam sum dolore affectus, nostra factum esse negligentia, ut longè alia fortuna esset, atq; eius pietas ac dignitas postulabat. Nobis erat in animo, Ciceronem ad Cæsarem mittere, & cum eo Cn. Salustium. Si profectus erit, faciem te certiolem. Valetudinem tuam diligenter cura. Vale. 14. Calend. Quint.

M. T. C. TIRONI S. P. D.

Famil. lib. 16. Epist. 2.

Septimum iam diem Corcyrae tenebamus, Quinte autem frater, & filius Budrothi, solliciti eramus de tua ualetudine mirum in modum, nec mirabamur

PRIMVS.

mur nihil á te literarum. His enim uentis isthinc nauigatur, qui si non essent, nos Corcyrae non sederemus. Cura igitur te & cõfirma, & cum commodè, & perualetudinem, & per anni tempus nauigare poteris, ad nos amantissimos tuu ueni. Nemo nos amat, qui te non diligat. Carus omnibus expectatusq; uenies. Cura ut ualeas etiam atq; etiam Tiro noster. Vale. 15. Calend. Nouemb.

M. T. C. TIRONI S. P. D.

Famil. lib. 16. Epist. 4.

Non queo ad te, nec lubet scribere, quo animo sim affectus, tantum scribo, & tibi & mihi maxime uoluptati fore, si te firmum quam primum uidero. Tertio die abs te ad Alyziam accesseramus. Is locus est circa Leucadem stadia CXX. Leucade aut te ipsum, aut tuas literas á Marione putabam me accepturum. Quantum me diligis, tantum fac, ut ualeas, uel quantum te á me scis diligi. Nonis Nouembris, Alyziae.

CICERO FILIVS TIRONI S. P. D.

Famil. lib. 16. Epist. 25.

Et si iusta & idonea usus es excusatione intermissionis literarum tuarum, tamen id ne saepius facias rogo. Nam etsi de Reipublicae rumoribus & nuncijs certior fio, & de sua in me uoluntate semper

A 5

per

LIBER

per ad me perscribit pater, tamen de quavis minima re scripta à te ad me Epistola semper fuit gratissima. Quare cum in primis tuas desiderem literas, noli committere ut excusatione potius expleas officium scribendi, quam assiduitate literarum. Vale.

M. T. C. SERVIO SVLPITIO S. P. D.
Famil. lib. 13. Epist. 26.

HAgessareus Larissæus magnis meis beneficijs ornatus, in consulatu meo memor & gratus fuit, meq; & postea diligentissimè coluit. Eum tibi magnopere commendo, ut & hospitem & familiarem meum, & gratum hominem, & uirum bonum, & principem ciuitatis suæ, & tua necessitudine dignissimum. Pergratum mihi feceris, si dederis operam, ut is intelligat, hanc meam commendationem magnum apud te pondus habuisse. Vale.

M. T. C. TREBATIO S. D.
Famil. lib. 7. Epist. 19.

Epistolam tuam, quam accepi à Lucio Arancio, conscidi innocentem, nihil enim habebat, quod non uel in conscione rectè legi posset, sed & Arancius ita te mandasse aiebat, & tu asscripseras. Verum illud esto, nihil te ad me postea scripsisse demiror, præsertim iam nouis rebus. Vale.

M. T.

PRIMVS.

M. T. C. Q. VAL. Q. FIL. S. P. D.

Famil. lib. 7. Epist. 13.

PVB. Cornelius, qui tibi has literas reddidit, est mihi à Pub. Cuspio commendatus, cuius causa quanto-
pere cuperem, deberemq; profecto ex me facile
cognouisti. Vehementer te rogo, ut cures, ut ex hac
commendatione mihi Cuspium quam maximas primum,
quam sepius gratias agat. Vale.

M. T. C. S. P. D. C. MEMMIO.

Famil. lib. 13. Epist. 3.

Avlum Fusium unum ex meis intimis, obseruan-
tissimum, studiosissimumq; nostri, eruditum ho-
minem, & humanitate, tuaq; amicitia dignis-
simum, uelim ita tractes, ut mihi coram recepisti. Tam
mihi gratum id erit, quam quod gratissimum. Ipsam
præterea summo officio & summa obseruantia tibi in
perpetuum deuinxeris. Vale.

M. T. C. S. P. D. CORNIFICIO.

Famil. lib. 12. Epist. 27.

Sextus Aufidius & obseruantia, quam me colit ac-
cedit ad proximos, & splendore equitis Ro. ne-
mini cedit. Est autem ita temperatis moderatisq;
moribus, ut summa seueritas summa cum humanitate
iungatur.

LIBER

iuugatur. Cuius tibi negocia, quae sunt in Africa, ita commendo, ut maiore studio, magisque ex animo commendare non possim. Pergratum mihi feceris, si dederis operam, ut is intelligat, meas apud te literas maximum pondus habuisse. Hoc te uehementer mi Cornifici rogo. Vale.

CICERO BASILIO S.

Famil. 6. Epist. 15.

Tibi gratulor, mihi gaudeo, te amo, tua tueor, à te amari, & quid agas, quidq; istic agatur, certior fieri uolo. Vale.

D. BRVTVS IMP. TVL.

Ciceroni S. P. D.

Famil. lib. II. Epist. 4.

SI de tua in me uoluntate dubitarem, multis à te uerbis peterem, ut dignitatem meam tuerere, sed profecto est ita, ut mihi persuasi, me tibi esse curae. Progressus sum ad Transalpinos cum exercitu, non tam nomen captans imperatorium, quam cupiens militibus satis facere, firmosq; eos ad tuendas nostras res efficere: Quod mihi uideo consecutus, nam & liberalitatem nostram & animum sunt experti. Cum omnium bellicosissimis bellum gessi. Multa castella cepi, multa uastavi. Non sine causa ad senatum literas misi. Adiuua nos tua sententia, quod cum facies, ex magna parte communi commodo insruieris, Vale.

M. T. C.

PRIMVS.

M. T. C. SERVIO SVLPITIO S. P. D.

Famil. lib. 13. Epist. 21.

A Scalpone Patrensi Medico utor ualde familia-
riter, eiusq; tum conuuetudo mihi iucunda fuit,
tum etiam ars, quam sum expertus in ualitudi-
ne meorum. In qua mihi tum ipsa scientia, tum etiam
fidelitate beneuolentiq; satis fecit. Hunc igitur tibi
commendo, & a te peto, ut des operam, ut intelligat,
diligenter me scripsisse de sese, meamq; comendationem
usui magno sibi fuisse. Erit id mihi uehementer gra-
tum. Vale.

M. T. C. APPIO S. P. D.

Famil. lib. 10. Epist. 29.

De meo studio erga salutem & incolumitatem tu-
am, credo te cognoscere ex literis tuorum, qui-
bus me cumulatisime satisfecisse certo scio, nec
his concedo, quanquam sunt singulari in te beneuolen-
tia, ut te saluum malint, quam ego. Illi mihi necesse
est concedant, ut tibi plusquam ipsi hoc tempore pro-
desse possim, quod quidem nec destiti facere, nec de-
sistam, & iam in maxima re feci, & fundamenta ieci
salutis tue. Tu fac bono animo magnoq; sis, meq; tibi
nulla re de futurum esse confidas. Pridie Nonas
Quintileis. Vale.

M. T. C.

LIBER

M. T. C. MARIO S. D.

Famil. lib. 7. Epist. 4.

AD IX. Calend. Iulias in Cumanum ueni cum Libone tuo, uel nostro potius, in Pompeianum statim cogito. Sed faciam te ante certiore. Te cum semper ualere cupio, tum certè, dum hic sumus. Vides enim quanto post una futuri sumus. Quare si quid constitutum cum podagra habes, fac in alium diem differas. Cura igitur, ut ualeas, & me hoc biduo aut triduo expecta. Vale.

CICERO Planco Imp. Cons. Desi. S. P. D.

Famil. lib. 10. Epist. 14.

OGratam famam biduo ante uictoriam, de subsidio tuo, de studio, de celeritate, de copijs atq; etiam hostibus fuis spes omnis in te est. Fugisse enim ex praelio Mutinensi dicuntur notissimi latronum duces. **E**ST autem non minus gratum extrema delere, quam prima depellere. Equidem expectabam iam tuas literas, idq; cum multis. Sperabamq; etiam Lepidum temporibus admonitum, tecum & Reipub. satis esse facturum. In illam igitur curam incumbem Plance, ne qua scintilla teterrimi belli relinquatur. Quod si erit factum, & Reipub. diuino beneficio asseceris, & ipse eternam gloriam consequere. Tertio Idus Maij. Vale.

M. Cl.

LIBER

postulare, aut communem recusare. Quapropter eo animo sumus inter nos, quo semper fuimus. Quod de te sperare, de me prestare possum. Vale.

CICERO DOLOBELLÆ S. D.

Famil. lib. 9. Epist. 12.

GRatulor Baijs nostris, siquidem, ut scribis salubres repente factæ sunt, nisi forte te amant, & tibi essentantur, & tam diu, dum tu ades, sunt oblitiæ suis. Quod quidem, si ita est, minime miror, coelum etiam & terras uim suam, si tibi ita conueniat, dimittere. Oratiunculam pro Deiotaro, quam requirebas habebam mecum, quod non putâram. Itaq; eam tibi misi, uelim sic legas ut causam tenuem & inopem, nec scripture magnopere dignam, sed ego hospiti ueserî & amico munusculum mittere uolui Leuidense, crasso filo, cuiusmodi ipsius solent esse munera. Tu uelim animo sapienti fortiq; sis, ut tua moderatio & grauitas alicorum infamet iniuriam. Vale.

M. T. C. IMPERATORI M. CELIO

Aedili curuli S. P. D.

Famil. lib. 2. Epist. 13.

Fabio uiro optimo, & homine doctissimo familiarissimè utor, mirificèq; eum diligo, cum propter summum ingenium eius, summamq; doctrinam,

nam,

PRIMVS.

nam, tum propter singularem modestiam. Eius negotium sic uelim suscipias, ut si esset res mea. Noni ego uos magnos patronos: Hominem occidat oportet, qui uestra opera uti uelit. Sed in hoc homine nullam accipio excusationem. Omnia relinques, si me amabis, cum tua opera Fabius uti uolet. Ego tres Romanas uehementer expecto, & desidero, imprimisq; quid agas scire cupio, nam iam diu propter hyemis magnitudinem nihil noui ad nos afferebatur. Vale.

CICERO TREBATIO S. D.

Famil. lib. 7. Epist. 23.

Iluseras heri inter scyphos, quod dixeram controuersiam esse, posset ne haeres, quod furtum antea factum esset, recte furti agere. Itaq; etsi domum bene potus seroq; redieram, tamen id caput, ubi haec controuersia est, notauit et descriptum tibi misi, ut scires id, quod tu neminem sensisse dicebas, Sextum Aelium, M. Manilium, M. Brutum sensisse. Ego tamen Sceuola & Testae assentior. Vale.

M. T. C. D. BRUTO IMP. S. P. D.

Famil. lib. II. Epist. 15.

Etsi mihi tua litera iucundissime sunt, tamen iucundius fuit, quod in summa occupatione tua Planco collega mandasti, ut te mihi per literas excusaret, quod fecit ille diligenter: mihi autem nihil

amabilius

LIBER

amabilius officio tuo & diligentia. Coniunctio tua cum collega, concordiaq; uestra, quae literis communibus declarata est, S. P. Q. R. gratissima accidit. Quod superest, perge nam Brute, & iam cum non alijs, sed tecum ipse certa. Plura scribere non debeo, praesertim ad te, quo magistro breuitatis uti cogito. Literas tuas uehementer expecto & tales, quales maxime opto. Vale.

M. T. C. FURVANO PRAETORI S. P. D.

Famil. lib. 6. Epist. 9.

CUM A. Cecinna tanta mihi familiaritas consuetudoq; semper fuit, ut nulla maior esse possit. Nam & patre eius claro homine & forti uiro plurimum usi sumus, & hunc a puero, quod & spem mihi magnam afferebat summae probitatis, summaeq; eloquentiae, & uiebat mecum coniunctissime, non solum officijs amicitiae, sed etiam studijs communibus, sic semper dilexi, ut non ullo cum homine coniunctius uiuerem. Nihil attinet me plura scribere, quod mihi necesse sit, eius salutem & fortunas, quibuscunque rebus possim tueri, ut uides. Reliquum est, ut cum cognorim pluribus rebus, quid tu & de bonorum fortuna, & de Reipublicae calamitatibus sentires, nihil à te petam, nisi ut ad eam uoluntatem, quam tua sponte erga Caecinnam habiturus esses, tantus cumulus accedat commendatione

PRIMVS.

commendatione mea, quanti me á te fieri intelligo. Hoc
mihi gratius facere nihil potes. Vale.

**M. T. C. CORNIFICIO COL-
LEGAE. S.**

Famil. lib. 22. Epist. 20.

GRate mihi tuæ literæ, nisi quod Sinuessanum dis-
uersoriolum contempsisti. Quam quidem contu-
meliam uilla pusilla iniquo animo feret, nisi in Cu-
mano et Põpeiano reddideris $\omega\acute{\alpha}\nu\tau\alpha$ $\omega\epsilon\gamma\iota$ $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\omega\pi$.
Sic igitur facies, meq; amabis, et scripto aliquo la-
cesses. Ego enim respondere facilius possum, quam
prouocare. Quod si, ut es, cessabis, laceffam, ne tua
ignauia etiam inertiam asferat. Plura ociosus. Hæc
cum essem in senatu, exaravi. Vale.

M. T. C. CORNIFICIO S. D.

Famil. lib. 12. Epist. 21.

CAius Anitius familiaris meus, uir omnibus re-
bus ornatus, negotiorum suorum causa lega-
tus est in Africam legatione libera, eum uelim rebus
omnibus adiuues, operamq; des, ut quam commodis-
sime sua negotia conficiat. Inprimisq; quod ei cha-
rissimum est, dignitatem eius tibi commendo. Idq; á te
peto, quod ipse in prouincia facere sum solitus, non ro-
gatus, ut omnib. senatorib. lictores darem: quod idem

B 2

accepe-

LIBER

acceperam, & cognoueram à summis uiris factitatum:
Hoc igitur mi Cornifici facies, cæterisque rebus omnibus
eius dignitati rei que, si me amas, consules. Id erit mihi
gratissimum. Da operam ut ualeas.

M. T. C. C. CASSIO S. D.

Famil. lib. 12. Epist. 9.

Breuitas tuarum literarum me quoque breuiorem in
scribendo facit, & uerè ut dicam, non satis occur=
rit quid scribam. Nostra enim res in actis perferri
ad te certò scio: tuas autem ignoramus. Tanquam enim
clausa sit Asia, sic nihil perferitur ad nos, præter rumo=
res de oppressa Dolobella, satis illos quidem constantes,
sed adhuc sine autore. Nos confectum bellum cum pu=
taremus, repente à Lepido tuo in summam sollicitudi=
nem adducti sumus. Itaque persuade tibi, maximam Rei=
pub. spem in te & in tuis copijs esse. Firmos omnino
exercitus habemus: sed tamen ut omnia (ut spero) pro=
spere procedant, multum interest te uenire. Exigua est
enim spes Reipub. nam nullam non libet dicere, sed
quæcunq; est ea, ea despondetur anno consulatus tui.
Vale.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

Famil. lib. 13. Epist. 31.

Lucius Manlius est Susis: is fuit Catinensis: sed
est una cum reliquis Neapolitanis ciuis Roma=
nus factus Decurioque Neapoli. Erat enim ascriptus
in id

PRIMVS.

in id municipium, ante ciuitatem socijs, et Latinis datam. Eius frater Catinae nuper mortuus est. Nullam omnino arbitramur de ea hereditate controuersiam eum habiturum: et est hodie in bonis. Sed quando habet praeterea negocia uetera in Sicilia sua, et hanc hereditatem fraternam, omnia eius tibi commendo, imprimisq; ipsum uirum optimum, mihiq; familiarissimum, his studijs literarum, doctrinaq; praeditum, quibus ego maxime delector. Peto igitur abs te, ut eum, siue adierit, siue non uenerit in Siciliam, in meis intimis, maximeq; necessarijs esse: itaq; tractes, ut intelligat, meam commendationem sibi magno adiumento fuisse. Vale.

M. T. C. ET CICERO F. TIRO

ni humaniss. et opt. S. P. D.

Famil. lib. 16. Epist. 1.

Vide quanta in te sit suauitas, duas horas Thyrei fuimus, Xenomenes hospes tam te diligit, quam si uixerit tecum. Is omnia pollicitus est, quae tibi essent opus, facturum puto. Mihi placebat, si firmior esses, ut te Leucadem deportares, ut ibi te plane confirmares. Videbis quid Curio, quid Lysoni, quid medico placeat. Volebam ad te Marionem remittere, quem cum meliuscule tibi esset, ad te mitteres: sed cogitavi unas literas Marionem asferre posse, me autem crebras expectare. Poteris igitur, et facies si me diligis, ut quotidie sit Acaestus in portu. Multi

LIBER

erunt, quibus recte literas dare possis, qui ad me libenter perferant. Equidem Patras euntem neminem praetermittam. Ego omnem spem tui diligenter curandi in Curio habeo. Nihil potest illo fieri humanius, nihil nostri amantius. Ei te totum trade, malo te paulo post ualentem, quam statim imbecillum uidere. Cura igitur nihil aliud, nisi ut tu ualeas, caetera ego curabo. Etiam atq; etiam uale. Leucade proficiscens 7. Idus Septemb.

M. T. C. E T C. Q. ET FIL. TIRO N.
FAMIL. LIB. 16. EPIST. 7.

Tertiam ad te hanc Epistolam scripsi eadem die, magis instituti mei tenendi causa, quia nactus eram, cui darem, quam quod haberem, quid scriberem. Igitur illa, quantum me diligis, tantum adhibe in te diligentiae. Ad tua innumerabilia in me officia, adde hoc, quod mihi erit gratissimum omnium, cum ualitudinis rationem, ut spero, habueris, habeto etiam nauigationis. In Italiam euntibus omnibus ad me literas dabis, ut ego euntem Patras neminem praetermitto. Cura, cura te mi Tiro: quando non contigit, ut simul nauigares, nihil est quod festines, nec quicquam cures, nisi ut ualeas. Etiam atq; etiam uale. VII. Idus Nouemb. Actio, uesperis.

M. T. C. TIRO NI S. P. D.
FAMIL. LIB. 16. EPIST. 12.

Ego

PRIMVS.

EGO uerò cupio te ad me uenire, sed uiam timeo, grauiſſimè egrotasti, inedia & purgationibus & uì ipsius morbi consumptus es. Graues solent offensiones esse ex grauibus morbis, si qua culpa commissa est. Iam ad biduum, quod fueris in uia, dum in Cumanum ueneris, accedent continuo ad reditum dies quinque. Ego in Formiano ad tertiam Cal. esse uolo, ubi te ut firmum offendam mi Tiro effice. Literulae meae, siue nostrae, tui desiderio oblanguerunt. Hac tamen epistola, quam Acastus attulit, oculos paululum sustulerunt. Pompeius erat apud me, cum haec scribebam, hilarè & libenter ei cupienti audire nostra, dixi, sine te omnia mea muta esse. Tu nusquam nostris para, ut operas reddas. Nostra ad diem dictam fient. Docui enim te fides & tu non quod haberet. Fac plane ut ualeas, nos adsumus. Vale. 14. Calend. Ianuarij.

M. T. C. CVRIONI S. P. D.

Famil. lib. 2. Epist. 3.

Epistolarum genera multa esse, non ignoras, sed unum illud certissimum, cuius causa inuenta res ipsa est, & certiores faceremus absentes, si quid esset, quod eos scire, aut nostra, aut ipsorum interesset. Huius generis literas à me profecto non expectas, domesticarum enim rerum tuarum habes & scriptores & nuncios, In meis autem rebus nihil est sanè

B 4

MON

LIBER

novi. Reliqua sunt Epistolarum genera duo, quæ me magnopere delectant, unum familiare & iocosum, alterum severum & grave. Vtro me minus deceat uti, non intelligo. Iocere ne tecum per literas? Ciuem me hercule non puto esse, qui temporibus his redire possit. An grauis aliquid scribam? Quid est, quod possit grauius à Cicerone scribi ad Curionem, nisi de Republica? atq; in hoc genere hæc mea causa est, ut neq; ea quæ nunc sentio, uelim scribere. Quamobrem quoniam mihi nullum scribendi argumentum relictum est, uat ea clausula, qua soleo, teq; ad studium summæ laudis cohortabor. Est enim tibi grauis aduersaria constituta, & parata incredibilis quædam expectatio, quam tu una re facillime uinces, si hoc statueris, quarum laudum gloriam adamaris, quibus artibus eæ laudes comparantur, in ijs esse laborandum. In hanc sententiam scriberem plura, nisi te tua sponte satis incitatum esse considerem: & hoc quicquid attigi, non feci, inflammandi tui causa, sed testificandi amoris mei. Vale.

M. T. C. BRUTO S. P. D.

Famil. lib. 13. Epist. 15.

Lucio Titione Strabone equite Romano imprimis honesto & ornato, familiarissime utor. Omnia mihi cum eo intercedunt iura summæ necessitudinis. Huic in tua provincia pecuniam debet P. Corneli-

PRIMVS.

Cornelius. Ea res à Volcatio, qui Romæ ius dicit, re-
iecta in Galliam est. Peto à te hoc diligentius, quam
si mea res esset, quò est honestius de amicorum pecunia
laborare, quam de sua, ut negotium conficiendum cu-
res, ipse suscipias, transigas, operamq; des, quoad ti-
bi æquum & rectum uidebitur, ut quam commodissima
conditione libertus Strabonis, qui eius rei causa missus
est, negotium conficiat, ad nummosq; perueniat. Id &
mihi gratissimum erit, & tu ipse L. Titionem cogno-
sces amicitia dignissimum. Quod ut tibi cura sit, ut
omnia solent esse, quæ me uelle scis, te uehementer eti-
am atq; etiam rogo, Vale.

M. T. C. S. P. D. FABIO.

Famil. lib. 5. Epist. 18.

ET si egomet, qui te consolari cupio, consolandus
ipse sum, propterea quod nullam rem grauius iam
diu tuli, quam incommodum tuum: tamen te mag-
nopere non hortor solum, sed etiam pro amore nostro
rogo atq; oro, te colligas, uirumq; præbeas, & qua
conditione omnes homines, & quibus temporibus nati-
simus, cogites. Plus tibi uirtus tua dedit, quam fortu-
na abstulit, propterea quod adeptus es, quod non mul-
ti homines noui, amisisti, quod plurimi homines no-
bilissimi. Ea deniq; uidetur conditio impendere le-
gam, iudiciorum, temporum, ut optime actum cum
eo uideatur esse, qui quam lenissima poena ab hac
Republicæ discesserit. Tu uerò qui & fortunas &

LIBER

liberos habeas, & nos, ceterosq; necessitudine & benevolentia tecum coniunctissimos, qui que magnam facultatem sis habiturus nobiscum, & cum omnibus tuis uiuendi, & cum unum sit iudicium ex tam multis, quod reprehendatur, idq; una sententia, eaq; dubia potentiae alicuius condonatum existimetur: omnibus his de causis debes istam molestiam quam leuissime ferre. Meus animus erit in te, liberosq; tuos semper, quem tu esse uis, & qui esse debet. Vale.

CICERO TREBATIO S. D.

Famil. lib. 6. Epist. II.

Dolobellam antea tantummodo diligebam, obligatus ei nihil eram, nec enim acciderat mihi opus esse: & ille mihi debebat, quod non defueram eius periculis. Nunc tanto sum deuinctus eius beneficio, quod & antea in re, & hoc tempore in salute tua cumulatissime satisfecit, ut nemini plus debeam. Quam in re tibi gratulor ita uehementer, ut te quoq; mihi gratulari, quam gratias agere malim: alterum non omnino desidero, alterum fere facere poteris. Quod reliquum est, quando tibi uirtus & dignitas tua reditum ad tuos aperuit: est tuae sapientiae magnitudinisq; animi, quid miseris obliuisci, quid recuperaueris cogitare. Viues cum tuis, uiues nobiscum. Plus acquisiisti dignitatis, quam amisisti rei familiaris, quae tamen ipsa esset iucundior, si ulla esset Respubli. Nestorius noster familiaris

PRIMVS.

miliaris ad me scripsit, te mihi maximas gratias agere. Hæc prædicatio tua mihi ualde grata est, atq; te uti facile patior, cum apud alios, tum me hercule apud Syronem nostrum amicum. Quæ enim facimus, ea prudentissimo cuique maxime probata esse uolumus. Te cupio uidere quamprimum. Vale.

CICERO TREBATIO S. P. D.

Famil. lib. 7. Epist. 14.

Chrysippus Vectius Cyri architecti libertus fecit, ut te non immemorem putarem mei: salutem enim mihi uerbis tuis nunciavit. Valde iam laetus es, qui grauere literas ad me dare, homini præsertim prope domestico. Quod si scribere oblitus es, minus multum iam te aduocato, causa cadent: Sin nostri oblitus es, dabo operam, ut istuc ueniam ante, quam plane ex animo tuo effluam: Sin æstiuorum timor te debilitat, aliquid excogita, ut fecisti de Britannia, Illud quidem perlibenter audiui ex eodem Chrysippo, te esse Cæsari familiarem. Sed me hercule mallem id quod erat æquius, de tuis rebus ex tuis literis quam sapissime cognoscere, quod certè ita fieret, si tu maluisses beneuolentiæ, quam litium iura perdiscere. Sed hæc iocati sumus, et tuo more, et nonnihil etiam nostro. Te ualde amamus. nosq; a te amari tum uolumus, tum etiam confidimus. Vale.

M. T. C. CASSIO S. P. P.

Famil.

LIBER

Famil. lib. 12, Epist. 8.

Scelus affinis tui Lepidi, summamq; leuitatem & inconstantiam, ex actis, quæ ad te mitti certò scio, cognoscere te arbitror. Itaq; nos confecto bello, ut arbitramur, renouatum bellum gerimus, spemq; omnem in D. Bruto & Plancio habemus: si uerum quæris, in te & in meo Bruto non solum ad præsens per fugium, si (quod nolim) aduersi quid acciderit, sed etiam ad confirmationem perpetuæ libertatis. Nos hic de Dolo-bella audiebamus, quæ uellemus, sed certos autores non habeamus. Te quidem magnum hominem & præsentis iudicio, & reliqui temporis expectatione scito esse. Hoc tibi proposito fac, ut ad summa contendas. Nihil est tantum, quod non populus Rom. à te perfici atque obtineri posse iudicet. Vale.

M. T. C. M. LEPIDO S. P. D.

Famil. lib. 10, Epist. 27.

Quod mihi pro mea summa erga te beneuolentia magnæ curæ est, ut quam amplissima dignitate sis, moleste tuli, te senatui gratias non egisse, cum esses ab eo ordine ornatus summis honoribus. Pacis inter ciues conciliandæ te cupidum esse, letor. Pacem eam si à seruitute seiungis, consules & Reipub. & dignitati tuæ. Sin ista pax perditum hominem in possessionem impotentissimi dominatus restitutura est, hoc animo scito omnes sanos, ut mortem seruituti anteponant. Itaq; sapientius meo quidem

PRIMVS.

dem iudicio facies, si te in istam pacificationem non interpones, quæ neq; senatui, neq; populo, neq; cuiquam bono probatur. Sed hæc audies ex alijs, aut certior fies literis. Tu pro tua prudentia quod optimum factu sit, uidebis. Vale.

M. T. C. CN. Planco Imp. Con. Desi. S. D.

Famil. lib. 10. Epist. 2.

M Eum studium honori tuo non defuisset, pro necessitudine nostra, si aut tutò in senatum, aut honeste uenire potuissem. Sed nec sine periculo quisquam libere de Reipub. sentiens, uersari potest in summa impunitate gladiorum: nec nostræ dignitatis uidetur esse, ibi sententiam de Reipub. dicere, ubi me & melius & propius audiant armati, quam senatores. Quapropter in priuatis rebus nullum neq; officium, neq; studium meum desiderabis, ne in publicis quidem. Si quid erit, in quo me interesse necesse sit, nunquam deero, nec cum periculo quidem meo, dignitati tuæ. In ijs autem rebus, quæ nihilo minus ut ego absim, confici possunt, peto a te, ut mei rationem habere uelis, & salutis & dignitatis meæ. Vale.

M. C. P. PAPIRIOPÆTO S. D.

Famil. lib. 12. Epist. 16.

T Amen á malitia non discedis: tenuiculo apparatu significas Balbum fuisse contentum: hoc uidearis dicere, cum reges tam sint continentes, multo magis

LIBER

magis consulares esse oportere. Nescis me ab illo omnino
expiscatum: recta enim a porta domum meam uenisse,
neq; hoc admiror, quod non ad tuam potius, sed illud,
quod nec ad suam. Ego autem tribus primis uerbis,
quid noster Pætus? Ad ille adiurans, nusquam se un-
quam libentius. Hoc si uerbis assecutus es, aureis ad te
afferam non minus elegantibus. Sin autem obsonio, peto
a te, ne plures esse Balbos, quam disertos putes. Me
quotidie aliud ex alio impedit. Sed si me expediero,
ut in ista loca uenire possim, non committam, ut te se-
ro a me certiozem factum putes. Vale.

C. TREBONIVS M. T. C. S. D.

Famil. lib. 12. Epist. 15.

Si uales, bene est, ego quidem ualeo. Athenas ueni
ad XI. Calend. Iunij, atque ibi, quod maxime
optabam, uidi filium tuum deditum optimis studijs,
summaq; modestiæ fama. Quæ ex re quantam uolu-
ptatem ceperim, scire potes, etiam me tacente. Non
enim nescis, quanti te faciam, et quam pro nostro ue-
terimo amore omnibus tuis etiam minimis commodis
non modo tanto bono, gaudeam. Noli putare mihi
Cicero me hoc auribus tuis dare. Nihil ado-
lescente tuo atque adeo nostro (nihil enim mihi &
te potest esse seiunctum) aut amabilius omnibus ijs,
qui Athenis sunt, est: aut studiosius earum artium,
quas tu maxime amas, hoc est optimarum. Itaq; tibi
quod

PRIMVS.

quod uerè facere possum, libenter quoq; gratulor, nec
 minus etiam uobis, quod eum, quem necesse erat dili-
 gere, qualiscunq; esset, tatem habemus, ut libenter quo-
 q; diligamus. Qui cum mihi in sermone iniecisset, se
 uelle Astam uisere, non modo inuitatus, sed etiam ro-
 gatus est à me, ut id potissimum nobis obtinentibus
 prouinciam faceret. Cui nos & charitate, & amore
 tuum officium præstaturus, non debes dubitare. Illud
 quoque erit nobis cura, ut Cratippus una cum eo sit,
 ne putes in Asta feriatum illum ab ijs studijs, in quæ
 tua cohortatione incitatur, futurum. Nam illum præ-
 paratum, ut uideo, & ingressum pleno gradu, cohortari
 non intermitteremus, quo indies longius discendo exer-
 cendoq; se procedat. Vos quid egeritis in Republica
 cum has literas dabam, non sciebam. Audiebam
 quedam turbulenta, quæ scilicet cupio esse falsa,
 ut aliquando ociosa libertate fruamur: quod uel mini-
 me adhuc mihi contigit. Ego tamen nactus in naviga-
 tione nostra pusillum laxamenti, concinnaui tibi munu-
 sculum ex instituto meo: & dictum cum magno nostro
 honore, ante dictum conclusi, & tibi infra subscripsi.
 In quibus uersiculis, sit ibi quibusdam uerbis & Χῆμα ο-
 υὲς οὐ & uidebor, turpitude personæ eius, in quam li-
 bertus inuehimur, nos uindicabit. Ignosces etiam ira-
 cundiæ nostræ, quæ iusta est in eiusmodi homines &
 ciues. Deinde qui magis hoc Lucilio licuerit assumere
 libertatis, quam nobis? Cum etiamsi odio pari fuerit in

omnia
 esse,
 illud,
 rbis,
 un-
 ad te
 peto
 Me
 iero,
 e se-
 D.
 uent
 xime
 adijs,
 uolu-
 Non
 ue-
 nodis
 e mi
 ado-
 mihi d
 s ijs,
 tium,
 tibi
 quod

PRIMVS.

cos, quos lesit, tamen certe non magis dignos habuerit, in quos tanta libertate uerborum incurreret. Tu, sicut mihi pollicitus es, adiunges me quamprimum ad tuos sermones. Namq; illud non dubito, quin, si quid de interitu Caesaris scribas, non patiaris me minimam partem & rei & amoris tui ferre. Vale, & matrem meosq; tibi commendatos habe. S. Calend. Iun. Athenis.

CICERO CVRIO S. D.

Famil. lib. 7. Epist. 32.

FACILE perspexi ex tuis literis, quod semper studui, & me a te plurimi fieri, & te intelligere, quam mihi carus esses. Quod quando uterq; nostrum consecutus est, reliquum est, ut officijs certemus inter nos, quibus æquo animo uincam te, uel uincar abs te. Ad Accilium non fuisse necesse meas dari literas, facile patior. Sulpitij tibi operam, intelligo ex tuis literis, non multum opus fuisse propter res tuas ita contractas, ut, quemadmodum scribis, nec caput, nec pedes. Equidem uellem, uti pedes haberent, ut aliquando redires. Vides enim exaruisse iam ueterem urbanitatem, ut Pomponius noster suo iure possit dicere, nisi nos pauci retineamus gloriam antiquam Atticam: ergo is tibi, nos ei succedimus. Veni igitur quaeso, ne tantum semen urbanitatis una cum Repub. intereat. Vale.

M. T. C.

PRIMVS.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

Famil. lib. 13. Epist. 33.

IN Halefina ciuitate tam laeta quam nobili, coniun-
ctissimos habeo & hospitio & familiaritate M. &
C. Clodios, Archagatum, & Philonem. Sed uere-
or, ne, quia complures tibi praecipue commendo, exea-
quare uidear ambitione quadam commendationes me-
as, quanquam a te quidem cumulate satis sit, & mihi
& meis omnibus. Sed uelim sic existimes, hanc famili-
am & hos mihi maxime esse coniunctos uetustate, of-
ficijs, beneuolentia. Quamobrem peto a te maiorem in
modum, ut his omnibus in rebus, quantum tua dignitas
fidesq; patietur, commodes, id si feceris, erit mihi uehe-
mentissime gratum. Vale.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

Famil. lib. 13. Epist. 34.

CNeo Otacilio Nasone uxor familiarissime. Ita
proprus, ut illius ordinis nullo familiaris. Nam
& humanitate eius & probitate in consuetudine
quotidiana magnopere delector. Nihil iam opus est ex-
pectare te, quibus eum uerbis tibi commendem, quo sic
utor, ut scripsit. Habet in prouincia tua negocia, quae
procurant liberti, Hilarius, Angitonius, Demonstratus;
quos tibi, negociaq; omnia Nasonis, non secus com-
mendo, ac si mea essent. Gratissimum mihi feceris, si in-
tellexero, hanc commendationem magnum apud te
pondus habuisse. Vale. C M. T. C.

LIBER

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

Famil. lib. 13. Epist. 35.

Avitum mihi hospitium est cum Lyfone Lysonis
filio Libybatano, ualdeq; ab eo obseruor. co-
gnouiq; dignum & patre & auo. Est enim nobi-
lissima familia. Quapropter commendo tibi maiorem
in modum rem domumq; eius. Magnaq; opere abs te
peto, cures, ut is intelligat, meam commendationem
maximo sibi apud te adiumento & ornamento fuisse.
Vale.

M. T. C. ACILIO PROC. S. P. D.

Famil. lib. 13. Epist. 36.

Caus Auianus Philoxenus, antiquus est hospes
meus, & praeter hospitium, ualde etiam familia-
ris, quem Caesar meo beneficio in Nouocamenses
retulit. Nomen autem Auiani consecutus est, quod ho-
mine nullo plus est usus, quam Flacco Auiano meo,
quemadmodum te scire arbitror, familiarissimo. Quae
ego omnia collegi, ut intelligeres, non uulgarem esse
commendationem hanc meam. Peto igitur abs te, ut
omnibus rebus, quod sine molestia tua facere possis, ei
commodes, habeasq; in numero tuorum, perficiasq; ut
intelligat, has literas meas magno sibi usui fuisse. Erit
id mihi maiorem in modum gratum. Vale.

CIC. Planco Imp. Cons. Desid. S. P. D.

Famil. lib. 10. Epist. 13.

PRIMVS.

VT primum potestas data est augendæ dignitatib
tue, nihil prætermisi in te ornando, quod posi
uum esset aut in præmio uirtutis, aut in honore
uerborum. Id ex ipso senatus consulto poteris cognos
cere. Ita enim est perscriptum, ut à me de scripto di
cta sententia est, quam senatus frequens secutus est
summo studio, magnoq; consensu. Ego quanquam ex
tuis literis, quas mihi misisti, perspexeram, te magis
iudicio bonorum, quam insignibus gloriæ delectari,
tamen considerandum nobis existimaui, etiamsi tu nihil
postulares, quantum tibi à Repub. deberetur. Tu con
texes extrema cum primis. Qui enim M. Antonium
oppresserit, is bellum confecerit. Itaq; Homerus non
Priacem nec Achillem, sed Vlysssem, appellauit,
Ὠδυσσεύς.

M. T. C. CASSIO S. P. D.

Famil. lib. 12. Epist. 6.

Quis status rerum fuerit tum, cum has literas
dedi, scire poteris ex C. Tidio Strabone uiro
bono, & optime de Republica sentiente. Nam
quid dicam cupidissimo tui, qui domo & fortunis re
lictis, ad te potissimum profectus sit? Itaque eum
ne commendo quidam, aduentus ipsius ad te satis cum
tibi commendabit. Tu uelim sic existimes, tibiq;
persuadeas, omne perfugium bonorum in te & Bru
to esse positum, si quod nolim, aduersi quid eue
nerit.

C 2

merito

LIBER

nerit. Res, cum hæc scribebam, erat in extremum dea-
ducta discrimen. Brutus enim Mutinæ uix iam sustine-
bat. Quasi conseruatus erit, uicinus: sin (quod Di-
omen auertant) oppressus ibi erit, omnis omnium cursus
est ad uos. Proinde fac tantum animum habeas tan-
tumq; apparatus, quanto opus est ad uniuersam Rem-
pub. recuperandam. Vale.

M. T. C. CORNIFICIO Collegæ S.
FAMIL. lib. 12. Epist. 17.

GRATA mihi uehementer est memoria nostri tua,
quam significasti literis, quam ut conserues,
non quod de tua constantia dubitem, sed quia mos
est ita rogandi, rogo. Ex Syria nobis tumultuosa quæ-
dam nuncitata sunt, quæ, quia tibi sunt propiora quam
nobis, tua me causa magis mouent, quam mea. Ro-
mæ summum otium est, sed ita, ut malis salubre ali-
quod & honestum negotium, quod spero fore, quia
uideo id curæ esse Casari. Me scito dum tu absis,
quasi occasionem quandam & licentiâ nactum, scri-
bere audacius: & cætera quidem fortasse, quæ etiam
tu concederes. Sed proxime scripsi de optimo genere
dicendi, in quo sæpe sufficatus sum te à iudicio nostro,
sic scilicet, ut doctum hominem à non indocto, paulu-
lum dissidere. Huic tu libro, maxime uelim ex animo,
si minus, gratiæ causa suffragere. Dicam tuis, ut cum,
si uelint, describant, ad teq; mittant. Puto enim eti-
am si

PRIMVS.

amisi rem minus probabis, tamen in ista sollicitudine,
quicquid à me profectum sit, iucundum tibi fore. Quod
mibi existimationem tuam dignitatemq; commendas,
facis tu quidem omnium more. Sed uelim existimes,
me, cum amori, quem inter nos mutuum esse inelli-
gam, plurimum tribuam, tum de summo ingenio, &
de optimis tuis studijs. & de spe amplissimæ dignita-
tis ita iudicare, ut neminem tibi anteponam, compa-
rem paucos. Vale.

M. T. C. QV. Thermo Pro. S. D.

Famil. lib. 13. Epist. 55.

Cum mihi multa grata sunt, quæ tu adductus mea
commendatione fecisti: tum in primis, quod M.
Marcilium amici atq; interpretis mei filium libe-
rissime tractauisti. Venit enim Laodiceam, & tibi
apud me, mihiq; propter te gratias maximas egit. Qua-
rare quod reliquum est, à te peto, quando apud gratos
homines beneficium ponis, ut eo libentius his commo-
des, operamq; des, quo ad fides tua patietur, ut socrus
adolescentis reare fiat. Ego cum antea studiose com-
mendabam Marcilium, tum multo nunc studiosius,
quod in longa apparatione singularem & pro-
pe incredibilem patris Marcilij fidem,
abstinentiam, modestiamq; co-
gnoui. Vale.

LIBER

LIBER
LIBER II.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 28.

EX tuis literis, & ex re ipsa nos funditus periisse
uideo. Te oro, ut quibus in rebus mei tuis indige-
bunt, nostris miseris ne desis. Ego te, ut scribis,
cito uidebo. Plura non scribo. Cura ut ualeas.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 21.

TRiginta dies erant ipsi, cum dabam has literas,
per quos nullas à uobis acceperam. Mihi autem
erat in animo, iam, ut antea ad te scripsi, ire in
Epeirum, & ibi omnem casum potissimum expectare.
Te oro, ut si quid erit, quod perspicias, quamcunq; in
partem, quam plenissime ad me scribas, & meo nomi-
ne ut scribis, literas, quibus putabis opus esse, ut des.
Vale. V. Calend. Nouemb.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 23.

EGo, quod per Thessaliam si irem in Epeirum, per
diu nihil eram adiuturus, & quod mei studiosos
habeo Dytrachinos, ad eos perrexi, cū illa superiora
Thessas

SECUNDVS.

Thessalonica scripsissem. Inde cum ad te me conuer-
tam, faciam ut scias, tuq; ad me uelim omnia quam di-
ligentissime, cuiusmodi sint, scribas. Ego iam au-
rem, aut ne spem quidem expecto. Vale. 6. Calende
Decemb. Dyrrhachij.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Att. lib. 3. Epist. 1.

Cum antea maxime nostra interesse arbitrabar, te
cesse nobiscum, tum uero, ut legi orationem, in-
tellexi ad iter, quod constitui, nil mihi optatum
cadere posse, quam ut me quamprimum consequare,
ut cum ex Italia profecti essemus, siue per Epeirum
iter esset faciendum, tuo, tuorumq; perfidio uteremur,
siue aliud quid agendum esset, certum consilium de tua
sententia capere possemus. Quamobrem te oro, des
operam, ut me statim consequare, facilius potes, quo-
niam de prouincia Macedonia perlata lex est. Pluri-
bus uerbis tecum agerem, nisi pro me apud te res ipsa
loqueretur. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 2.

Timoris nostri causa fuit, quod non habebam lo-
cum, ubi pro meo iure diutius esse possem, quam
in fundo Siceæ, presertim nondum rogatione cor-
recta, & simul intelligebam, ex eo loco si iter habe-

LIBER

rem, posse me Brundisium referre, sine te autem non esse nobis illas artes tenendas propter Antonium. Nunc ut ad te antea scripsi, si ad nos ueneris, consilium totius rei capiemus. Iter esse molestum scio, sed tota calamitas omneis molestias habet. Plura scribere non possum, ita sum animo percusso & abiecto. Cura ut ualeas. Dat. 6. Idib. April. Naryci Locridis.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 3.

VTinam illum diem uideam, cum tibi agam gratias, quod me uiuere coëgisti. Adhuc equidem ualde me pœnitet, sed te oro, ut ad me Vibonem statim uenias, quo ego multis de causis conuerti iter meum. Sed eò si ueneris, de toto itinere ac fuga mea consilium capere potero. Si id non feceris, mirabor, sed confido te esse omnino facturum. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 5.

Terentia tibi & saepe & maximas gratias agit, id est mihi gratissimum, ego uiuo miserrimus, & maximo dolore conficior. Ad te quid scribam, nescio. Si enim es Romæ, iam me assequi non potes, sin es in uia cum eris me affecutus, coram agemus, quæ erunt agenda, tantum te oro, ut quoniam me ipsum semper amasti, eodem amore sis, ego enim

SECUNDVS.

enim idem sum. Inimici mei mea mihi, non me ipsum
ademerunt. Cura ut ualeas. 8. Idib. April. Turij.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Att. lib. 3. Epist. 6.

Non fuerat mihi dubium, quin te Tarenti aut Brun-
dusij uisurus esse, ut idq; ad multa pertinuit in eis,
et in Epeiro consisteremus, et de reliquis rebus
tuo consilio uteremur, quoniam id non contigit, erit
hoc quoq; in magno numero nostrorum malorum. No-
bis iter est in Asiam, maxime Cyzicum, tibi meos com-
mendo, me uix misereq; sustento. Vale. Dat. Cal.
Maij. Tarenti.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 26.

Post tuum a me discessum literæ mihi Roma allatæ
sunt, ex quibus perspicio, nobis in hac calamitate
tabescendum esse, neq; enim (sed bonam in partem
accipies) si ulla spes salutis nostræ subesset, tu pro tuo
amore in me, hoc tempore discessisses. Sed ne ingrati,
aut ne omnia uelle nobiscum una interire uideamur,
hoc omitto, illud abs te peto, des operam, illud quod
affirmasti, ut te antea Calend. Ian. ubicunq; erimus,
sistas. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 16.

C 9

Totum

LIBER

Totum iter mihi incertum facit expectatio literarum tuarum Calend. Sextil. datarum, non aliud aliquid, si spes erit, Epeirum, sin minus, Cyzicum, aut aliud aliquid sequemur. Tuæ quidem literæ, quo sæpius à me leguntur, hoc s̄em faciunt mihi minorem, quam cum lectæ sunt, tum id, quod attulerunt ad spem infirmant, ut facile appareat, te & consolationi seruire, & ueritati, idq; te rogo plane, ut ad me, quæ scis, ut erant, quæ putabis, ita scribas. Vale.
Dat. 12. Calend. Septemb.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 18.

Expektionem nobis non paruum attuleras, eum scripseras, Varronem tibi pro amicitia confirmasse, causam nostram Pompeium certè suscepturum, & simul ac à Cesare ei literæ, quas expectaret remissæ essent, autorum etiam daturum. Vtrum id nihil fuit? an aduersatæ sunt Cesaris literæ? an est aliquid in spe? etiam illud scripseras, eundem secundum comitia dixisse. Fac si uides, quantis in malis iaceam, & si putas esse humanitatis tuæ, me fac de tota causa nostra certiore. Nam Quintus Frater homo mirus, qui me tam ualde amat, omnia mittit spei plena, metuens credo defectionem animi mei. Tuæ autem literæ sunt uariæ, neque enim me desperare uis, nec temerè sperare

SECUNDVS.

sperare. Fac obsecro te, ut omnia, quæ à te prospici
possunt, sciamus. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 3. Epist. II.

ME & tuæ literæ, & quidam boni nuncij, non
optimis tamen autoribus, & expectatio uestra-
rum literarum, & quod tibi ita placuerat, ad-
huc Thessalonice tenebant. Si accepero literas, quas
expecto, si spes erit ea, quæ rumoribus afferebatur, ad-
te me conferam, si non erit, faciam te certio rem, quid
egerim. Tu me, ut facis, opera, consilio, gratia iuuas.
Consolari iam desine, obiurgare uerò noli, quod cum
facis, ut ego tuum amorem & dolorem desidero, quem
ita affectum mea erumna esse arbitror, ut reipsum con-
solari nemo possit. Quintum Fratrem optimum huma-
nissimumq; sustenta. Ad me, obsecro te, ut omnia
seriè perscribas. Vale. Dat. 4. Calend. Quint.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 4.

Miserie nostræ potius uelim, quam inconstantie
tribuas, quod à Vibone, quo te arcesseba-
mus subito discessimus. Allata est enim nobis
rogatio de pernicie mea, in qua quod confectum
esse audieramus, erat huiusmodi, ut mihi ultra qua-
dringenta millia liceret esse. Illo cum peruenire non
liceret,

LIBER

liceret, statim iter Brūdusium uersus contuli ante diem
rogationis, ne & Sicca, apud quem eram, periret, &
quod Melitæ esse non licebat. Nunc tu propera, ut nos
consequare, si modo reperiemur. Adhuc inuitamur
benigne, sed quod superest, timemus. Me mi Pompo-
ni ualde pœnitet uiuere, quæ in re apud me plurimum
ualuisti. Sed hæc coram, fac modo ut uenias. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 1. Epist. 10.

A Siam Quinto suauissimo fratri obtigisse audisti,
non enim dubito, quin celerius tibi hæc rumor,
quàm nullius nostrum literæ nunciârint. Nunc
quoniam & laudis audisissimi semper fuimus, & præ-
ter ceteros φιλεῖται & sumus & habemur, &
multorum odia atq; inimicitias Reip. causa suscepimus,
παντοίας ἀρετῆς μίμνησκουσιν: curâq; et effice,
ut ab omnibus & laudemur & amemur. His de rebus
plura ad te in ea Epistola scribam, quam ipsi Quinto
dabo. Tu uelim me certiolem facias, quid de meis man-
datis egeris, atq; etiam, quid de tuo negotio. Nam
ut Brundisio profectus es, nullæ mihi abs te sunt red-
ditæ literæ. Valde aueo scire, quid agas. Idib. Mar-
tius. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 2. Epist. 10.

Volo

LIBER

Volo ames constantiam meam, ludos Antij spectare non placet. Est enim ὑπόστολοικοι, cum uelim uitare omnium deliciarum suspicionem repente ἀναφαινέσαι non solum delicate, sed etiam inepte peregrinatem. Quare usq; ad nonas Maias te in Formiano expectabo. Nunc fac ut sciam, quo die te uisurissimus. Ab Appij foro hora quarta degeram, aliam paulo ante tribus tabernis. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 2. Epist. II.

Narro tibi, plane relegatus mihi uideor, quam in Formiano sum, dies enim nullus erat Antij cum essem, quo die melius scirem, Romæ quid ageretur, cum ij, qui erant Romæ. Etenim literæ tuæ non solum quid Romæ, sed etiam in Reipublici. neque solum quid fieret, uerumetiam quid futurum esset indicabant. Nunc, nisi si quid ex prætereunte uiatore exceptum est, scire nihil possumus. Quare quanquam iam te ipsum expecto, tamen isti puero, quem ad me statim iussi recurrere, da ponderosam aliquam Epistolam, plenam omnium non modo actorum, sed etiam opinionum tuarum, ac diem, quo Roma sis exiturus, cura ut sciam. Nos in Formiano esse uolumus usq; ad prid. Non. Maias, eò si ante eam diem non ueneris, Romæ te fortasse uidebo. Nam Arpinum

LIBER

pinam quid ego te inuitem? Hæc igitur. Cura ut ualeas.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 13.

QUod ad te scripseram, me in Epeiro futurum, posteaquam extenuari spem nostram & euanescere uidi, mutavi consilium, nec me Thessalonica commoui, ubi esse constitueram, quoad aliquid ad me de eo scriberes. Quod proximis literis scripseras fore, uti secundum comitia aliquid de nobis in senatu ageretur, id tibi Pompeium dixisse. Qua de re, quoniam comitia habita sunt, tuq; nil ad me scribis, perinde habeo, ac si scripsisses nil esse, meq; temporis non longinqui spe ductum esse, moleste feram. Quænam autem modum te uidere scripseras, qui nobis utilis fore uideretur, eum nunciant, qui ueniunt nullum fore. In Tr. Pl. Des. reliqua si es est, quam si expectaui, non erit quod putes me causæ meæ ac uoluntatibus meorum defuisse. Quod me sæpe accusas, cur hunc meum casum tam grauius feram, debes ignoscere, cum ita me afflictum uideas, ut neminem unquam nec uideris nec audieris. Nam quod scribis te audire, me etiam mentis errore ex dolore affici, mihi uero mens integra est, atq; utinam tam in periculo fuisset, cum ego ijs, quibus salutem meam charissimam esse arbitrabar, inimicissimis, crudelissimisq; usus sum, qui
ut me

SECUNDVS.

ut me paululum inclinari timore uiderunt, sic impulerunt, ut omni suo scelere & perfidia abuterentur ad exitium meum. Nunc quoniam iam est Cyzicum nobis eundem, quo rarius ad me literæ perferentur, hoc uelim, diligentius omnia, quæ putaris me scire opus esse, perscribas. Quint. Fratrem meum fac diligas, quem ego miser, sic incolumem relinquo, non me totum perijsse arbitrabor. Vale. Nonis Sextilis.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 3. Epist. 14.

EX tuis literis plenus sum expectatione de Pompeio, quid nam de nobis uelit, aut ostendat. Comitia enim credo esse habita, quibus absolutis scribas illi placuisse, agi de nobis, si tibi stultus esse uideor qui sperem, facio tuo iussu, & scito de me ijs epistolis potius, & mea spes solitum esse remorari. Nunc uelim mihi plane perscribas, quid uideas. Scio nos nostris multis peccatis in hanc ærumnam incidisse, ea sunt qui casus ex parte correxerint, minus moleste feremus nos uixisse, & adhuc uiuere. Ego propter uicē celebritatem & quotidianam expectationem rerum nouarum non commoui me adhuc Thessalonica, sed iam extrudimur non à Plancio (nam is quidem retinet) uerum ab ipso loco minimè apposito, ad tolerandam in tanto luctu calamitatem, In Epeirum igitur ut scripseram

ram

LIBER

ram, non iui, quod subiti mihi aduersi nunciij uenerant
& literæ, quare nihil esset necesse, quam proximè Ita-
liam esse. Hinc si aliquid à comitijs audiuerimus, nos
in Asiam conuertemus: neq; adhuc stabat, quod potis-
simum: sed scies. Vale. XII. Calend. Sextil.
Thessalonica.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 4. Epist. 13.

Nestorius noster me per literas facit certiozem, te
Roma ad VIII. Idus Maij profectum esse tardi-
us, quam dixerat, quod minus ualuisse: si iam
melius uales, uehementer gaudeo. Velim domum ad
tuos scribas, ut mihi tui libri pateant, non secus, ac si
ipse adesses, cum cæteri, tum Varronis. Est enim mihi
utendum quibusdam rebus ex ijs libris ad eos, quos in
manibus habeo, quos ut spero, tibi ualde probabo. Ve-
lim si quid forte noui habes, maximè à Quinto Fratre,
deinde à C. Cesare, & si quid de comitijs, de Repub.
forte (soles enim tu hæc festine odorari) conscribas ad
me. Si nihil habebis, tamen scribas aliquid, nunquam
enim mihi tua Epistola aut imtēpestina, aut loquax uisa
est. Maximè autem rogo, rebus tuis totoq; itinere &
sententia confecto, nos quamprimum reuisas. Dioni-
sium iube saluere. Cura ut ualeas.

M. T. C.

SECUNDVS.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 5. Epist. 3.

AD quintum Iduum Maij ueni in Trebulanum ad Pontium, ibi mihi tuæ literæ binæ redditæ sunt, tertio abs te die. Eodem autem ex Pompeiano Philotimo dederam ad te literas, nec uerò nunc erat sanè, quid scriberem. Quæ de Republica rumores scribe quaeso. In oppidis enim summum, uideo timorem, sed multa inania, quid de ijs cogites, & quando, scire uelim. Ad quas literas tibi rescribi uelis, nescio, nullas enim adhuc acceperam, præter quæ mihi binæ semel in Tribulano redditæ sunt, quarum alteræ edictum P. Licinij habebant, erant autem Non. Maij datæ, alteræ scriptæ ad meas Minturnenses. Quam uereor, ne quid fuerit $\omega \delta \sigma \alpha \upsilon \tau \epsilon \rho \rho$ in ijs, quas non accepi, quibus rescribi uis. Lentulum ponam tecum in gratiam. Dionisius nobis cordi est. Nicanor tuus operam mihi dat egregiam. Iam deest quid scribam, & licet Beneuenti, cogitabam hoc de nostra continentia & diligentia esse satis, faciemus satis L. Pontio ex Trebulano ad V. Id. Maij.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 5. Epist. 6.

TArentum ueni ad XV. Cal. Iun. quod Pontium statueram expectare. Commodissimum duxi dies eos, quo ad ille ueniret, cum Pompeio censumere

D

sumere

LIBER

Temere, eoq; magis, quod ei gratum esse id uidebam, qui etiam a me petierat, ut secum & apud se essem quotidie, quod concessi libenter, multos enim eius preciores de Repub. sermones accipiam, instruar etiam consilijs idoneis ad hoc nostrum negotium. Sed ad te breuior iam in scribendo incipio fieri, dubitans Romæne sis, an iam profectus. Quod tamen quod ignorabo, scribam aliquid potius, quam committam, ut tibi cum possint reddi à me literæ, non reddantur, nec tamen iam habeo, quid aut in andem tibi, aut narrem. Mandavi omnia quidem, quæ tu, aut polliceris, exhauries. Narrabo cum aliquid habeo noui. Illud tamen non desinam, dum adesse putabo, de Cæsaris nomine rogare, ut confectum relinquas. Auide expecto tuas literas, & maxime, ut norim tempus profectiois tuæ. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 7. Epist. 4.

Dionysium flagrantem desiderio tui misi ad te, nec mebercule æquo animo, sed fuit concedendum. Quem quidem cognoui cum doctum (quod mihi iam antea erat notum) tum sanctum, plenum officij, studiosum etiam meæ laudis, frugi hominem, ac ne libertinum laudare uidear, plane uirum bonum. Pompeium uidi 4. Idus Decembris, fuimus unâ horas duas fortasse magna leticia mihi uisus est affici meo aduentu, de triumpho hortari, suscipere partes suas, monere, ne ante

SECUNDVS.

ne ante in senatum accederem, quam rem consecissem,
ne diuinas sententijs aliquem tribunum alienarem.
Quid queris? in hoc iudicio & officio sermonis tibi
potuit esse prolixius. De Repub. autem ita mecum lo-
cutus est, quasi non dubium bellum haberemus, nihil
ad spem concordiae, plane illum ab se alienatum, cum
ante inteligeret, tum uero proxime iudicasse, uenisse
Hircium a Caesare, qui esset illi familiarissimus, ad se
non accessisse, & cum ille ad 8. Id. Decemb. uess. uenisset,
Baibus de tota re constituisset ad 7. Idum ad
Scipionem ante lucem uenisse, multo de nocta profectum
esse ad Caesarem, hoc illi τενυρηωδε; uidebatur
esse alienationis. Quid multa? Nihil me aliud con-
solatur, nisi quod illum cui etiam inimici alterum con-
solatum, fortuna summam potentiam dederit, non ar-
bitror forte tam omentem, ut haec in discrimen adducat,
quod si rueret coeperit, ne ego multa timeo, quae non
audeo scribere, sed ut nunc est ad 3. Non. Ian. ad ur-
bem cogito. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 7. Epist. 6.

Planè deest, quid ad te scribam, nota omnia tibi
sunt, nec ipse habeo, à te quid expectem. Tantum
igitur nostrum illud solenne seruemus, ut ne
quam istuc euntem sine literis dimittamus. De Res-
publica ualde timeo, nec adhuc ferè inueni, qui non

D 2 conceden-

LIBER

concedendum putaret Casari, quod postularet potius quam depugnandum. Est illa quidem imprudens postulatio opinione ualentior. Cur autem nunc primum ei resistamus, *ὅτι ἔπειτα δὲ μάχου ἐπιτοκάνου*, quam cum quinquennium prorogabamus, aut cum ut absentis ratio haberetur, ferebamus. Nisi forte haec illi tum arma dedimus, ut nunc cum bene parato pugnaremus. Dices, Quid tu igitur sensurus es? Non idem quod dicturus, sententiam enim omnia facienda, ne armis decertetur. Dicam idem quod Pompeius, neque id facimus humili animo, sed rursus hoc permagnum Reipub. malum est, & quodammodo mihi praeter ceteros. Non rectum me in tantis rebus a Pompeio dissidere. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 6. Epist. 9.

SUBITO consilium cepi, ut ante quam luceret exirem, sine quid conspectus fieret, aut sermo, licet oribus praesertim laureatis. De reliquo neque hercule quid agam, nec acturus quid sim, scio, ita sum perturbatus temeritate nostri amantissimi consilij. Tibi uero quid suadeam, cuius consilium expecto? Cneus noster quid consilij ceperit, capiatue, nescio, adhuc in oppidis coarctatus, sed stupent omnes. Si in Italia consistat, erimus una, sin cedet, consilij res est, adhuc certe, nisi ego insanio, stulte omnia, & incaute. Tu quaeso ad me crebro scribe, uel quod in buccam uenerit. Vale.

M. T.

SECUNDVS.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 7. Epist. 17.

Nihil habeo, quod ad te scribam, quimetiam eam
Epistolam, quam eram elucubratus, ad te non de-
di, erit enim plena spei bonæ, quod & concionis
uoluntatem audieram, & illum conditionibus usurum
putabam, præsertim suis. Ecce tibi 4. Nonas Feb. ma-
nè accepi literas tuas, Philotimi, Furnij, Curionis ad
Furnium, quibus irrident L. Cæsaris legationem. Pla-
nè oppressi uidemur, ne quid consilij capiam, scio, nec
me hercule de me laboro, de pueris quid agam non ha-
beo. Capuam tamen proficiscebar hæc scribens, quo
facilius de Pompeij rebus cognoscerem. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 7. Epist. 18.

Breuiloquentem iam me tempus ipsum facit, pa-
cem enim desperavi. Bellum nostri nullum admi-
nistrant. Caue enim putes quicquam esse minoris
his Coss. quorum ego spe audiendi aliquid & cogno-
scendi nostri apparatus, maximo imbri Capuam ueni-
pid. Non. ut eram missus. Illi autem nondum uene-
rant, sed erant uenturi, inanes, imparati. Cn. autem
Luceria dicebatur esse, & audire cohorteis legio-
num Actianarum non firmissimarum. Ad illum ruere
nunciant, & iam iamq; adesse, non ut manum conse-
rat (qui cum enim?) sed ut fugam intercludat. Ego

antem

LIBER

autem in Italia *Ἐὼς πρὸς ἄρα*, nec te id *ἐπὶ* loco,
 sin extra, quid ago? Ad manendum hyems, victores,
 improvidi & negligentes duces, ad fugam hortatur
 amicitia Cn. causa bonorum, turpitudine coniungendi
 cum Tyranno. Qui quidem incertum est, & balatum
 me, an Pisistratum sit imitaturus. Hec uelim explices,
 & me iuues consilio. Etsi te ipsum istuc iam cedere puto,
 sed tamen quantum potens. Ego si quis hic hodie noui
 cognoro scies, iam enim adierunt Coss. ad suas nonas.
 Tuas quotidie literas expectabo. Ad has autem cum
 poteris. Mulieres & Cicerones in Formiano reliqui.
 Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 7. Epist. 20.

Pedem in Italia uideo nullam esse, qui non in istius
 potestate sit. De Pompeio scio nihil, cumq; nisi in
 nauim se contulerit, exceptum iri puto. O celeria
 uentura incredibilia. Huius autem nostri? Sed non pos-
 sum sine dolore accusare eum, de quo angor & cru-
 uior. Tu cædem non sine causa times, non quo minus
 quicquam Cesari expediat, ad diuturnitatem uictoriae
 & dominationis, sed uideo, quorum arbitrio sit actu-
 rum. Recte sit, censeo cedendum de oppidis ijs, ego con-
 silijs, quod optimum factu uidebatur, facies, cum Phi-
 lotimo loquere, atq; adeo Terentiam habebis Idib. Ego
 quid agam? que aut terra, aut mari prosequar eum,
 qui ubi sit nescio? Bisi terra quidem, qui possum?
 mari,

SECUNDVS.

mari, quo ? tradam igitur isti me ? fac posse tuto, multa enim hortantur, num etiam honeste ? Nullo modo quidem, a te petam consilium, ut soleo. Explicare res non potest, sed tamen, si quid in mentem uenit, uelius scribas, & ipse quid sis acturus. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 13. Epist. 22.

Philotimi literæ me quidem non nimis, sed eos qui in his locis erant, admodum delectarunt. Hæc postridie ad Cassium, literæ Capua à Lucretio familiari eius, Nigidium à Domitio Capuam uenisse, cum accere, Vibullium cum paucis militibus Piceno curere ad Cn. confestim insequi Cæsarem. Domitium habere militum uim. Idem scripsit Cos. Capua discessiss. Non dubito, quia Cn. in fuga sit, modo effugias. à consilio fugiendi, ut tu uenses, absum. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Att. lib. 7. Epist. 23.

Cum dedissem ad te literas tristis, & metuo, ne Curreas de Lucretij ad Cassium literis Capuam mihi Cephalius uenit ad nos, attulit etiam à te literas hilariores, nec tamen firmas, ut soles. Omnia facilius credere possum, quam quod scribitis Pompeium exercitum habere. Nemo huc ita affert, omniaque que nolim. Rem miseram malas causas semper

D 4

obtinuit,

LIBER

obtinet, in optima concidit. Quid dicam, nisi illud
eum nescisse, neque enim erat difficile, hoc nescisse. Erat
enim ars difficilis, recte Rempub. regere. Sed iam
iamque omnia sciemus et scribemus ad te statim. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 8. Epist. 7.

VNum enim restat amico nostro ad omne dedecus,
ut Domitio non subueniat, aut nemo dubitat,
quin subsidio uenturus sit. Ego non puto. Dese-
ret igitur talem ciuem? et eos, quos una scis esse? cum
habeat praesertim et ipse cohortes triginta? nisi me
omnia fallunt, deseret, incredibiliter pertinuit, nibi
spectat nisi fugam, cui tu (uideo enim quid sentias)
comitem putas debere esse. Ego uero quem fugiam
habeo, quem sequar non habeo. Quod enim tu meum
laudas, et memorandum dicit, malle quod dixerim,
me cum Pompeio uinci, quam cum istis uincere. Ego
uero malo, sed cum illo Pompeio, qui tum erat, ut
qui mihi esse uidebatur. Cum hoc uero, qui ante fugit,
quam sciat, aut quem fugiat, aut quod, qui nostram
didit, qui patriam reliquit, Italiam deseruit. Si ma-
lui, contigit, uictus sum, quid superest? Nec istu uide-
re possum, quae nunquam timui, ne uiderem, nec me
hercule istum, propter quem mihi non modo meis, sed
memetipso carendum est. Ad Philotinum scripsi de ui-
atico, siue a moneta, nemo enim soluit, siue ab Oppijs

SECUNDVS.

uis contubernalibus. Cætera apposite tibi mandabo.
Vale.

CN. POM. PROC. M. T. Ciceroni Imp. S.

Ad Attic. lib. 8. Epist. 14.

Tvas literas libenter legi. Recognoui enim tuam
pristinam uirtutem, etiam in salute communi.

Coss. ad eum exercitum, quem in Apulia habui,
uenerunt. Magnopere te hortor pro tua singulari per-
petuoq; studio in Rempublicam, ut te ad nos conferas,
ut communi consilio Reip. afflictæ opem atq; consilium
feramus. Censeo uia Appia iter facias, & celeriter
Btundusium uenias. Cura ut ualeas.

CN. POM. Procon. L. Domitio Procons. S.

Ad Attic. lib. 8. Epist. 18.

Miror te ad me nihil scribere, & potius ab alijs
quam a te de Republica certio rem me fieri. Nos
disiecta manu pares aduersarijs esse non pos-
sumus. Contractis nostris copijs, spero nos & Rei-
pub. & saluti communi prodesse posse. Quamobrem
cum constituisses, ut Vibullius mihi scripserat, ad V.
Id. Feb. Corfinio proficisci cum exercitu, & ad me
uenire miror quid causæ fuerit, quare consilium mu-
taris. Nam illa causa, quam mihi Vibullius scribit,
leuis est, te propterea moratum esse, quod audieris
Cæsarem firmo progressu in castrum Truentium uen-
nisse. Quanto enim magis appropinquare aduersarius

D 5

ceperat,

LIBER

coeperat, eo tibi celerius agendum erat, ut te mecum
coniungeres, prius quam Cæsar, aut tuum iter impe-
dire, aut me abs te excludere posset. Quamobrem
etiam te rogo & hortor, id quod non desisti superiori-
bus literis à te petere, ut primo quoque die Luceriam ad-
uenires ante, quam copiae, quas instituit Cæsar contra-
bere, in unum locum coactae, nos à nobis distrabant,
sed si erunt, qui te impediant, ut illas suas seruent,
aequum est me à te impetrare, ut cohortes, quae ex Pi-
ceno & Camerino uenerunt, quae fortunas suas reli-
querunt, ea me missum facias. Vale.

CN. POM. L. DOMITIO S.

Ad Attic. lib. 8. Epist. 10.

Itera mihi à te redditae sunt ad 14. Calendarum
Martij, in quibus scribis, Cæsarem apud Corfinio-
rum castra posuisse, quod putavi, & premonui.
Fit, ut nec in praesentia committere tecum praelium ue-
lit, & omnibus copijs conductis, te implicet, ne ad me
iter expeditum tibi sit, atque istas copias coniungere
optimorum ciuium possis, cum his legionibus, de qua-
rum uoluntate dubitamus, quo magis etiam tuis literis
sum commotus. Neque enim eorum militum, quos me-
cum habeo, uoluntati satis confido, ut de omnibus
fortunis Reipub. dimicem. Neque etiam, qui ex dele-
ctibus conscripti sunt à Coss. conuenerunt. Quare da-
operam, sed ulla ratione etiam nunc efficere potes, ut
te exa-

SECUNDVS.

te explices, & huc quam primum uenias antè, quàm omnes copie aduersariorum conueniant. Neq; enim celeriter huc homines conuenire possunt, & si conuenirent, quantum ijs committendum sit, quod inter se uolunt, contra ueteranas legiones, non te praterit. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 8. Epist. 21.

Longitudinis meae stignum tibi sit librarij manus, & leatena causa breuitatis, etsi nunc quidem quod scriberem, nihil erat, omnis expectatio nostra erat in nuncijs Brundusinis. Si nactus hic esset Cn. nostrum, spes dabis pacis, si n ille ante transmisisset, exitiosi bellimetus. Sed uides ne, in quem hominem incidit Respub. quàm acutum? quàm uigilantem? quàm paratum? Si mehercule neminem occiderit, nec cuiquam quicquam ademerit, ab ijs qui eum maxime timuerant, maxime diligitur. Multum mecum municipales homines loquuntur, multum rusticani, nihil prorsus aliud curant, nisi agros, nisi uillulas, nisi numulos suos. Et uide quam conuersa res est, illum, quo antea confidebant, metuunt, hunc amant, quem timebant, id quantis nostris peccatis uitijsq; euenit, non possum sine molestia cogitare. Quae autem impendere putarem, scripseram ad te, & iam tuas literas expectabam. Vale.

C. Cestus

LIBER

C. CAESAR. M. T. CICERONIS.

Ad Attic. lib. 9. Epist. 5.

Cum Furnium nostrum tantum uidissem, neq; lo-
qui, neq; audire me commode potuisset prope-
rantem, atq; essem in itinere praemisissis iam legi-
onibus, praeterire tamen non potui quin & scriberem
ad te, & illum mitterem, gratiasq; agerem. Etsi hoc
officium & feci saepe, & saepius mihi facturum uideor,
ita te de me mireris. In primis a te peto, quoniam confido
me celeriter ad urbem uenturum, ut te ibi uideam, ut
tuo consilio, gratia, dignitate, ope omnium rerum uti
possim. Ad propositum reuertar, festinationi meae bre-
uitatiq; literarum ignosces, reliqua ex Furnio cogno-
sces. Vale.

C. Caesar. C. Oppio, & L. Cornelio Balb. S.

Ad Attic. lib. 9. Epist. 8.

Gauideo me hercule, uos significare literis, quam
ualde probeis ea, quae apud Corfinium sunt ge-
sta. Consilio uestro utar libenter & hoc li-
bentius, quod mea sponte facere constitueram, ut quam
leuissimum me praerberem, & Pompeium, darem ope-
ram, ut reconciliarem. Tentemus hoc modo, si pos-
sumus omnium uoluntates recuperare, & diutur-
na uictoria uti, quando reliqui crudelitate odium ef-
fugere non potuerunt, neque uictoriam diutius tenere,
praeter unum L. Syllam, quem imitaturus non sum.
Hec noua sit ratio uincendi, ut misericordia & libe-

SECUNDVS.

ralitate nos muniamus. Id enim quemadmodum fieri possit, nonnulla mihi in mentem ueniunt, & multa reperiri possunt. De ijs rebus rogo uos, ut cogitationem suscipiatis. Cn. Magium Pompeij praefectum deprehendi scilicet, & meo instituto usus sum, & eum statim missum feci. Iam duo praefecti fabriū Pompeij in meam potestatem uenerunt, & a me missi sunt. Si uolent grati esse, debebunt Pompeium hortari, ut malit mihi esse amicus, quā ijs, qui & illi mihi semper fuerunt inimicissimi, quorum artificijs effectum est, ut Respub. in hunc statum perueniret. Vale.

M. T. C. CAESARI S.

Ad Attic. lib. 9. Epist. 14.

VT legi tuas literas quas a Furnio nostro acceperam, quibus mecum agebas, ut ad urbem essem, te uelle uti consilio & dignitate mea, minus sum admiratus. De gratia & de ope quid significares, mecum ipse quarebam, spe tamen deducebar ad eam cogitationem, ut te pro tua admirabili ac singulari sapientia, de ocio, de pace, de concordia ciuū agi uelle arbitrarer, & ad eam rationem existimabam, satis aptam esse naturam & personam meam. Quod si ita est, & si qua de Pompeio nostro tuendo & tibi ac Reip: consiliando cura te attingit, magis idoneum, quā ego sum, ad eam causam profecto reperies neminem.

LIBER

neminem, qui & illi semper, & senatui, cum primum
potui, pacis autor fui. Nec sumptis armis belli ullam
partem attingi, iudicaviq; te eo bello violari, contra
caius honorem populi Rom: beneficio concessum, mi-
nici atq; inuidiniterentur. Sed ut eo tempore non mo-
do ipse autor dignitatis tuae fui, verumetiam ceteris
autor adiuuandam, sic me nunc Pompeij dignitas urbe
menter mouet. Aliquot enim sunt anni, cum vos duos
elegi, quos praecipue colerem, & quibus essem, sicut
sum, amicissimus. Quamobrem a te peto, vel potius
praecibus omnibus oro et obtestor, ut in tuis maximis
curis aliquid impertis temporis huic quoq; cogitatio-
ni, ut tuo beneficio bonus uir, gratus, pius deniq; esse
in maximi beneficii memoria possim. Quae si tantum
ad me ipsum pertinerent, sperarem me a te iam in-
petraturum, sed ut arbitror, & ad tuam fidem, & ad
Rempub. pertinet, me & pacis utriusq; uestrum, & ad
ritiam concordiam, per te, quam accommodatissimum
conseruari. Ego cum antea tibi de Lentulo gratias
egissem, cum eius saluti, qui mihi fuerat, fuisses, tamen
eius literis lectis, quas ad me grauissimo animo de tua
liberalitate beneficentq; misit, eandem me salutem a te
accepisse putavi, quam ille, in quem si me intelligis esse
gratum, cura obsecro, ut etiam in Pompeium esse
possim. Vale.

L. COR. BAL. M. T. Ciceroni Imp. S.
Ad Attic. lib. 9. Epist. 17.

Caso

SECUNDVS.

CAESAR nobis literas perbreues misit, quarum exemplum subscripsi, breuitate Epistolae scire poteris, eum ualde esse distentum, qui tanta de re tam grauius scripserit. Si quid praeterea noui fuerit, statim tibi scribam. Caesar Oppio Cornelioq; S. Ad 7. Id. Mar. Brundisium ueni, ad murum castra posui. Pompeius est Brundisij, misit ad me Cn. Magium de pace, quae uisa sunt, respondi. Hoc uos statim scire uolui, cum in spem uenero de compositione aliquid me conficere, statim uos certiores faciat, Valete. Quomodo me nunc putas mi Cic. torqueri, postquam rursus in spem pacis ueni, ne quares compositionem eorum impedit? Namq; quod absens facere possum, opto, quod si una essem, aliquid fortasse proficere possem. Nunc expectatione crucior. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 10. Epist. 2.

EGO cum accepissem iuas literas, Nonis Aprilibus, quas Cephalius attulerat, essemq; Manturnis postredie mansurus, et inde protinus, sustinui me in Arcano fratris, ut dum aliquid certius afferretur occultiore in loco essemus, agerenturq; nihilominus, quae sine nobis agi possunt. Iam adest, et animus ardet, nec est quicquam, quo, et qua. Sed haec nostra erit cura et peritorum. Tu tamen, quoad poteris, ut adhuc fecisti, nos consilijs iuuabis. Res sunt inexplicabiles.

Fortune

LIBER

Fortunæ sunt committenda omnia, sine spe conamur
ulla. Melius si quid acciderit mirabimur. Dionysium
nolim ad me profectum, de quo ad me Tullia mea scri-
psit, sed & tempus alienum est, & homini non amico
nostra incommoda, tanta præsertim, spectaculo esse
nollem, cui de meo nomine inimicum esse nolo. Vale.

CAESAR Imp. M. T. CICE-
RONI Imp. S.

Ad Attic. lib. 10. Epist. 8.

ET si te nihil temerè, nihil imprudenter factarum
iudicaram, tamen permotus hominum fama, scri-
bendum ad te existimaui, & pro nostra beneuo-
lentiâ petendum, ne quo progredereris inclinata iam
re, qua integra eî in progrediendum tibi non existi-
masses. Nam & amicitie grauiorem iniuriam feceris,
& tibi minus commode consulueris. Quod minus
placet, si non fortunæ obsecutus fueris, ut debes.
Omnia enim secundissima nobis aduersissima illis
accidisse uidentur, ne causam secutus, eadem enim
tum fuit, cum ab eorum consilijs abesse iudicasti, sed
meum aliquod factum condemnasse. Quo mihi gra-
uius abs te nihil accidere potest, quod ne facias
pro iure nostræ amicitie à te peto. Postremo quid
uiro bono & quieto, & bono ciui magis conuenit,
quam abesse à ciuilibus controuersijs? Quod non
nulli cum probarent, periculi causa sequi non potu-
erunt;

SECUNDVS.

erunt, tu explorato & uita mea testimonio, & amicitiae iudicio, neq; tutius neq; honestius reperies quicquam, quam ab omni contentione abesse. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICOS.

Ad Att. lib. II. Epist. 18.

DE illius ab Alexandria discessu, nihil adhuc rumoris, contraq; opinio, ualde esse impeditum.

Itaq; nec mitto, ut constitueram, Ciceronem, & te rogo, ut me hinc expedias, Quoduis enim supplicium leuius est hac permansione. Hac de re et ad Antonium scripsi, & ad Balbum, & ad Oppium. Siue enim bellum in Italiam futurum est, siue classibus utetur, hic esse me minime conuenit, quorum fortasse utrunque erit. Alterum certe intellexi omnino ex Oppij sermone, quem tu mihi scripsisti, quae istorum uia esset, sed, ut eam flectas, te rogo. Nihil omnino iam expecto, nisi miserum. Sed hoc perditum, in quo nunc sum, fieri nihil potest. Quare cum Antonio loquere uelim, & cum istis, & rem, ut poteris, expedias, & mihi quamprimum de omnibus rebus rescribas. Vale. XII. Calend. Quint.

M. T. C. T. P. ATTICOS. D.

Ad Attic. lib. II. Epist. 19.

CVM tuis dare possem literas, non praetermissi, etsi quid scriberem, non habebam. Tu ad nos & rarius scribis, quam solebas, & breuius. Credo

quis

LIBER

quia nihil habes, quod me putes libenter legere, aut
audire posse. Veruntamen uelim, quid erit, qualecum-
que erit, scribas. Est autem unum, quod mihi sit optan-
dum, si quid agi de pace possit, quod nulla equidem
habeo in spe, sed qui tu leuiter interdum significas, co-
gis me sperare, quod sperandum uix est. Philotimus
dicitur secedere Idib. Sextil. nihil habeo de eo amplius.
Tu uelim ad ea mihi rescribas, quae ad te antea scripsi.
Mihi tantum temporis satis est, ut in pessimis rebus ali-
quid caueam, qui nihil unquam caui. Vale. 12. Calen-
darum Sext.

M. ANTONIVS COS. M. T. C.

Ad Attic. lib. 14. Epist. 10.

Ocupationibus est factum meis, et subita tua
profectione, ne tecum coram de hac re agerem,
quam ob causam uereor, ne absentia mea leuior
sit apud te, quod si bonitas tua responderit meo iudic-
io, quod semper habeo de te, gaudebo. A Caesare peti-
ti, ut Sestium Clodium restitueret, impetraui. Erat
mihi in animo, etiam tum sic uti beneficio eius, si tu
concessisses, quo magis laboro, ut et tua uoluntate id
per me facere nunc liceat. Quod si duriores te eius mis-
ere et afflictæ fortunæ præbes, non contendam ego
aduersus te, quanquam uideor debere tuesi commen-
darium Caesaris. Sed mehercule si humaniter, et sapi-
enter,

SECUNDVS.

enter, & amabiliter in me cogitare uis, facilem te pro-
fecto præbebis, & uoles P. Clodium in spe optima pue-
rum repositum existimare, non te in ectatum esse, cum
potueris, micos paternos. Patere obse. ro te, pro Re-
pub. uideri gessisse similitatem cum patre eius, non con-
gemferis hanc famam. Honestius enim & liben. ius
d. p. n. ius inuicuas Reipub. nomine susceptas, quam
contumacia. Me deinde sine ad hanc optionem iam
n. n. d. u. g. e. r. e. p. u. e. r. a. m., & tenero animo eius persuade-
d. r. e. non esse tradendus posteris inimicitias, quanquam
t. a. m. f. o. r. t. u. n. a. m. Cicero ab omni periculo abesse certum
habeo, tamen arbitror, malle te quietam senectutem,
& honorificam potius agere, quam sollicitam. Po-
stremo meo iure te hoc beneficium rogo, nihil enim
non tua causa feci. Quod si non impetro, per me Cl-
odio daturus non sum, ut intelligas, quanti apud me au-
toritas tua sit, atque eo te placabiliorem præbeas.
Vale.

M. T. C. PLANCO PR. DES. S.

Ad Attic. lib. 16. Epist. 14.

Ignosce mihi, quod cum antea accuratissime de Buc-
throtijs ad te scripserim, eadem de re sæpius scri-
bam. Non mehercule mi Plance facio, quod parum
confidam aut liberalitati tuæ aut nostræ amicitie,
sed cum tanta res agatur Attici nostri, nunc uerò
etiam existimatio, ut id quod probauit Cesar, nobis
testibus

LIBER

testibus & obfignatoribus, qui & decretis & respon-
sis Caesaris interfueramus, uideatur obinere potuisse,
praesertim cum tota potestas eius rei tua sit, ut ea, quae
Coss. decreuerunt secundum Caesaris decreta & re-
sponsa, non dicam comprobas, sed studiose libenterq;
comprobas. Id mihi sic erit gratum, ut nulla res gra-
tior esse possit, etsi iam sperabam, cum has literas ac-
cepisses, fore, ut ea quae superioribus literis a te petiis-
semus, impetrata essent, tamen non faciam finem ro-
gandi, quoad nobis nunciatum erit, te id fecisse, quod
magna cum se expectamus. Deinde enim confido fo-
re, ut alio genere literarum utamur, tibiq; pro tuo
summo beneficio gratias agamus. Quod si acciderit,
uelim sic existimes, non tibi tam Atticum, cuius per-
magna res agitur, quam me, quinon minus laboro
quam ille, obligatum fore. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S.

Ad Attic. lib. 16. Epist. 15.

Non dubito, quin mirere, atq; etiam stomachere,
quod tecum de eadem re agam saepius. Hominis
familiarissimi, & mihi omnibus rebus coniun-
ctissimi permagna res agitur Attici. Cognoui ego
tua studia in amicos, etiam in te amicorum. Multum
potes nos apud Plancum iuuare. Noui humanitatem
tuam, scio quam sis amicis iucundus. Nemo nos in
haec causa plus iuuare potest, quam tu, & res ista est
firma, ut debet esse, quam Coss. de consilij sententia
decreue-

SECUNDVS.

decreuerunt, cum & lege, & S. C. cognoscerent, tamen omnia posita putamus in Planci tui liberalitatem, quem quidem arbitramur cum officij tui & Reipub. Causa decretum Coss. comprobaturum, tum libenter nostra causa esse facturum. Adiuuabis igitur mi

Capito, quod ut facias, uehementer etiam atq; etiam rogo.

VALE.

LIBER III.

SERVIVS SVLPITIVS

M. T. C. S. P. D.

Famil. lib. 4. Epist. 5.

Posteaquam mihi renunciatum est de obitu Tulliae filiae tuae, sanè quam pro eo, ac debui, grauius molesteq; tuli, communemq; eam calamitatem existimaui, qui si istic affuissem, neque tibi defuissem, coramq; meum dolorem tibi declarassem. Est genus hoc consolationis miserum atque acerbum est, propterea, qui per quos ea fieri decet propinquos ac familiares, ipsi pari molestia afficiuntur, neque sine lachrymis multis id conari queunt, ut magis ipsi uideantur aliorum consolatione indigere, quam alijs posse suum officium praestare. Tamen quae in praesentia mihi in men-

B 3

tem me

LIBER

tem uenerant, decreui breui ad te perscribere, non quod ea te fugere existinem, sed quod forsitan dolore impeditus minus ea perspicias. Quid est, quod tanto pre te commoueat tuus dolor intestinus? cogita quem admodum adhuc fortuna nobiscum egerit, ea nobis erepta esse, quae hominibus non minus quam liberi chara esse debent, patriam, honestatem, dignitatem, honores omnes, hoc uno incommodo adituro, quid ad dolorem adiungi potuit? aut qui non in illis rebus exercitatus animus callere iam debet, atque omnia minoris aestimare? an illius uicem, (credo) doles? Quoties in eam cogitationem necesse est, et tu ueneris, et nos saepe incidamus, hisse temporibus non pessime cum ijs esse actum, quibus sine dolore licitum est, mortem cum uita commutare? Quid autem fuit, quod illam hoc tempore ad uiuendum magno opere imitari posset? quae res? quae spes? quod animi solatium? ut cum aliquo adolescente primario coniuncta aetate ageret? Licet tibi (credo) pro tua dignitate ex hac iuuentute generum deligere, cuius filii liberos tuos de tuto committere putares. An ut ea liberos ex sese pareret, quos cum florentes uideret, latretur, qui rem a parente traditam per se tenere possent, honores ordinatim in Repub. petaturi essent, in amicorum negotijs libertate sua uterentur? Quid horum fuit, quod non prius quam datum est, ademptum sit? At uero malum est, liberos admittere, malum, nisi hos
pius

TERTIVS.

peius sit, hæc sufferre & perpeti. Quæ res mihi non
 mediocrem consolationem attulit, uolo tibi commemo-
 rare, si forte eadem res tibi dolorem minnere possit.
 Ex Asia rediens, cum ab Aegina Megaram uersus
 nauigarem, cœpi regiones circum circa prospicere,
 post me erat Aegina, ante Megara, dextra Piræus,
 sinistra Corinthus, quæ oppida quodam tempore
 florentissima fuerunt, nunc prostrata & diruta ante
 oculos iacent. Cœpi egomet mecum sic cogitare: Hinc
 nos hominuli indignamur, si quis nostrum interijt,
 aut occisus est, quorum uita breuior esse debet, cum
 uno loco tot oppidorum cadauera proiecta iaceant?
 Vis tunc Serui cohibere, & meminisse, hominem te esse
 nauum? Crede mihi, cogitatione ea non mediocriter
 sum confirmatus: Hoc idem, si tibi uidetur, fac ante
 oculos tibi proponas. Modo uno tempore tot uiri
 clarissimi interierunt. De imperio præterea tanta di-
 minutio facta est, omnes prouinciæ conquassatæ sunt,
 in unius mulierculæ animula si iactura facta est, tam
 copere commoueris? Quæ si hoc tempore non suum
 diem obisset, paucis post annis tamen ei moriendum
 fuit, quoniam homo nata fuerat. Etiam tu ab his re-
 bus animum ad cogitationem tuam auoca, atque ea po-
 tius reminiscere, quæ digna tua persona sunt, illum,
 quamdiu ei opus fuerat uixisse, unâ cum Repub. fuisse,
 te patrem suum Prætozem, consulem, augurem uidisse,
 adolescentibus primarij nuptam fuisse, omnibus bo-

LIBER

nis propè perfunctum esse, cum Respub. occideret, uita
ta excessisse. Quid est, quod tu, aut illa, cum fortuna
hoc nomine quæri possitis? Deniq; noli te obliuisci
Ciceronem esse, & eum qui alijs consueueris præci-
pere, & dare consilium. Neq; imitare malos medicos,
qui in alienis morbis, profuentur se tenere medicine
scientiam, ipsi se curare non possunt, sed potius, quæ
tute alijs præcipere soles, ea tute tibi subijce, atque apud
animum propone. ¶ **NVLLVS DOLOR**
EST, quem non longinquitas temporis minuatur, atq;
molliat. Hoc te expectare tempus, tibi turpe est, ac non
ei rei sapientia tua te occurrere. Quod si quis etiam in-
feris sensus est, qui illius amor in te fuit, pietasq; in
omnibus suos, hoc certè illa te facere non uult. Da hoc
illi mortuæ, da cæteris amicis ac familiaribus, qui tuo
dolore moerent, da patriæ, ut si qua in re opus sit,
opera & consilio tuo uti possit. Denique quoniam in
eam fortunam deuenimus, ut etiam huic rei nobis ser-
uiendum sit, noli committere, ut quisquam te pudet,
non tam filiam, quam Reipublicæ tempora, & aliorum
uictoriam, lugere. Plura me ad te de hac re scribere
pudet, ne uidear prudentiæ tuæ diffidere. Quare si
hoc unum proposuero, finem faciam scribendi. Vidi-
mus aliquoties secundam pulcerrimè te ferre fortu-
nam, magnamq; ex ea re te laudem adipisci, fac ali-
quando intelligamus, aduersam quoque te æquè ferre
posse, neq; id maius, quam debeat, tibi onus uideri, ne

ex omni-

TERTIVS.

ex omnibus uirtutibus hæc una tibi uideatur deesse.
Quod ad me attinet, cum te tranquilliori animo esse
cognouero, de ijs rebus, quæ hîc geruntur, quemad-
modumq; se provincia habeat, certiozem faciam.
Vale.

M. T. C. S. SERVIO SVLPITIO

Famil. lib. 4. Epist. 6.

EGO uerò Serui uellem, ut scribis, in meo grauissi-
mo casu affuisses. Quantum enim præsens me
adiuuare potueris, & consolando, & prope æquè
dolendo, facile ex eo intelligo, quod literis tuis lectis,
aliquantum acquieui. Nam & ea scripsisti, quæ le-
uare luctum possent, & in me consolando, non me-
diocrem ipsi animi dolorem adhibuisti. Seruius tamen
tuus omnibus officijs, quæ illi tempori tribui ptue-
runt, declarauit, & quanti ipse me faceret, & quam
suum talem erga me animum tibi gratum putaret fo-
re, cuius officia incundiora scilicet sæpe mihi suc-
runt, nunquam tamen gratiora. Me autem non ora-
tio tua solum, & societas penè ægritudinis, sed etiam
autoritas consolatur. Turpe enim esse existimo, me
non ita ferre casum meum, ut tu tali sapientia prædi-
tus, ferrendum putas. Sed opprimor interdum, &
nix resisto dolori, quod ea mea solatia deficiunt, quæ
cæteris, quorum mihi exempla propono, simili in fortu-
na non defuerunt. Nam & Qu. Maximus, qui filium
consularem, clarum uirum, & magnis rebus gestis

B S

amisit,

LIBER

amisit, & L. Paulus, qui duos septem diebus, & no-
 ster Gallus, & M. Cato, qui summo ingenio, summa
 uirtute filium perdidit, ijs temporibus fuerunt, ut eos
 tum ipsorum dignitas consolaretur ea, quam ex Re-
 pub. consequerentur. Mihi autem amissis orationi-
 bus ijs, quae ipse commemoras, quaeque ex maximis
 laboribus adeptus, unum in mebat illud solatium, quod
 ereptum est. Non amicorum negotijs non, & republi-
 cae procuratore impediuntur cogitationes meae,
 nihil in foro agere licebat, aspicere curiam non pote-
 ram, ex stibani id quod erat, omnes meae & indu-
 striae meae fructus & fortuna perdidisse. Sed cum co-
 giterem, haec mihi tecum & cum quibusdam esse com-
 munita, & cum frangerem iam ipse me, cogereque illa
 ferre toleranter, habebam quo confugerem, ubi con-
 quiescerem, cuius in sermone & suauitate omnes curas
 doloresque deponerem. Nunc autem hoc tam graui uul-
 nere, etiam illa, quae consenuisse uidebantur, recre-
 descunt. Non enim ut tunc me a Republica maestum
 domus excipiebat, quae lauaret, si nunc domo incedens
 ad Rempub. confugere possim, ut in eius bonis acqui-
 escam. Itaque & domo absun, & foro, quod nec cum
 dolorem, quem a Repub. capio, domus iam consolari
 potest, nec domesticum Respublica. Quo magis te ex-
 pecto, teque uidere quamprimum cupio, maior tibi le-
 uatio afferri nulla potest, quam coniunctio consuetu-
 dinis sermonumque nostrorum, quamquam sperabam

L. C.

TERTIVS.

tuum adventum (sic enim audivi) appropinquare,
Ego autem cum multis de causis te exopto quamprimum
videre, tum etiam, ut ante, commentemur inter
nos, qua ratione nobis traducendum sit hoc tempus,
quod est totum ad unius voluntatem accommodandum,
& prudentis & liberalis & (ut perspexisse mihi videor)
& nec a me alieni, & tibi amicissimi. Quod cum ita
sit, magnae tamen est deliberationis, qua ratio sit iucunda
nobis non agendi aliquid, sed illius concessu &
beneficio quiescendi. Vale.

M. T. C. S. D. LUCEIO

Qu. FILIO.

Famil. lib. 5. Epist. 12.

Oram me tecum eadem haec agere saepe conantem
deterruit pudor quidam pene subrusticus,
quae nunc exponam absens audacius. Epistola
enim non erubescit. Ardeo cupiditate incredibili, neque
ut ego arbitror, reprehendenda, nomen ut nostris scriptis
illustretur & celebretur tuis, quod etsi mihi saepe
ostendis te esse facturum, tamen ignoscas uelini
huic festinationi meae. Genus enim scriptorum tuorum,
etsi erat semper a me uehementer expectatum,
tamen uicit opinionem meam, meque ita uel cepit, uel
incendit, ut cuperem quam celerrime res nostras me
nimentis commendari tuis. Non enim me solum
commemoratio posteritatis ad spem quandam im-

morta

LIBER

mortalitatis rapit, sed etiam illa cupiditas, ut uel auctoritate testimonij tui, uel iudicio beneuolentia, uel suauitate ingenij, uiui perfruemur. Neque tamen hæc cum scribebam, eram nescius, quantis oneribus premerere susceptarum rerum & iam institutarum, sed quia uidebam Italici belli & ciuilibus historiam iam pene à te esse perfectam (dixeras autem mihi, te reliquas res ordiri) deesse mihi uolui, quin te admonerem, ut cogitares, coniectum ne malles cum cæteris rebus nostra contexere, an, ut multi Græci fecerunt, Calisthes Troicum bellum, Timæus Pyrrhi, Polybius Hamantinum, qui omnes à perpetuis suis historijs ea quæ dixi bella, separauerunt, in quoque item ciuilem coniurationem ab hostibus externisq; bellis se iungeres. Equidem ad nostram laudem non multum uideo interesse, sed ad preparationem meam quiddam interest, non te expectare, donec ad locum uenias, ac statim causam illam totam & tempus accipere. Et simul si uno in argumento, unaq; in persona mens tua tota uersabitur, cerno iam animo, quanto omnia uberiora atq; ornatiores futura sint. Neq; tamen ignoro, quam imprudenter faciam, qui primum tibi tantum oneris imponam, potest enim mihi denegare occupatio tua, deinde etiam, ut ornes me postulem, quid si illa tibi non tantopere uidentur ornanda? Sed tan en
QUI SEMEL VERECUNDIAE FINES
transierit, cum bene & nauiter oportet esse impudentem.

TERTIVS.

dentem. Itaq; te plane etiam atq; etiam rogo, ut oranes ea uehementius etiam, quam fortasse sentis, & in eo leges historiae negligas, gratiamq; illam, de qua suauissime quodam in Prooemio scripsisti, a qua te affici non magis potuisse demonstras, quam Herculem Xenophontium illum a uoluptate, ea si me tibi uehementius commendabit, ne aspernere, amoriq; nostro plusculum etiam, quam concedit ueritas, largitare. Quod si te adducemus, ut hoc suscipias, erit (ut mihi persuadeo) materies digna facultate & copia tua. A principio enim conuersionis usq; ad reditum nostrum, uidetur mihi modicum quoddam corpus confici posse, in quo & illa poteris uti ciuilium commutationum scientia, uel in explicandis causis rerum nouarum, uel in remedijs incommodorum, cum & reprehendes ea, quae uituperanda duces, & quae placebunt exponendis rationibus comprobabis. Et si liberius, ut consueuisti agendum putabis, multorum in nos perfidiam, insidias, proditionem notabis. Multam etiam casus nostri tibi uarietatem in scribendo suppeditabunt, plenam cuiusdam uoluptatis, quae uehementer animos hominum in legendo scripto retinere possit.

¶ NIHIL EST ENIM APTIVS AD delectationem lectoris, quam temporum uarietates, fortunaeque uicissitudines, quae etsi nobis optabiles in experiendo non fuerunt, in legendo tamen erunt iusunda. HABET ENIM PRAETERITI DOLO-

LIBER

RIS secunda recordatio delectationem. Ceteris uerbis
 nulla perfunctis propria molestia, casus autem alienos
 sine ullo dolore intuentibus, etiam ipsa misericordia est
 iucunda. Quem enim nostram ille moriens apud Man-
 tineam **E P A M I N V N D A S**, non cum quadam mis-
 seratione delectat? Qui tum denique sibi auellit iube-
 re speculum, posteaquam ei percontanti dictum est, Cly-
 peum esse saluum, ut etiam in uulneris dolore equo-
 animo cum lance moreretur. Cuius studium in le-
 gendo non erectum Themistoclis fuga, redituque re-
 tineatur? Etenim ordo ipse Annalium mediocriter nos
 reuinet, quasi enumeratione fastorum. At uiri saepe
 excellentis ancipites uariisque casus habent admiratio-
 nem, expectationem, letitiam, molestiam, spem, timo-
 rem. Si uero exitu notabili concluduntur, exple-
 tur animus iucundissimae lectionis uoluptate. Quod
 mihi acciderit optatius, si in hac sententia fueris, ut
 a continentibus tuis scriptis, in quibus perpetuam re-
 rum gestarum historiam complecteris, facernas hanc
 quasi fabulam rerum, euentorumque nostrorum. Habes
 enim uarios actus, multasque actiones et conflictuum
 et temporum. Ac non uereor, ne assentatiuente
 quadam aucupari tuam gratiam uidear, cum hoc de-
 monstrem me a te potissimum ornari celebrarique uel-
 le. Neque enim tu is es, qui, quis sis nescias, et qui
 non eos magis qui te non admirentur, inuides, quam
 eos, qui laudent assentatores, arbitrere.

Neque
autem

TERTIVS.

autem ego sum ita demens, ut me sempiternæ gloriæ
per eum commendari uelim, qui non ipse quoq; in
me commendo propriam ingenij gloriâ conse-
quatur. Neq; enim Alexander ille gratia causa ab
APELLE potissimum pingi, & a Lysippo fingi
uolebat, sed quod illorum artem cum ipsis, tum etiam
sibi gloriæ fore putabat. Atque illi artifices corpo-
ris simulacra ignotis nota faciunt, quæ uel si nulla
sint, nihilo sunt tamen obscuriores clari uiri. Ne-
que minus enim est Spartiatus Agesilaus ille perhi-
ben tus, qui neq; pictam, neq; uictam imaginem suam
passus est esse, quàm qui in eo genere laborarunt, vnus
enim Xenophonis libellus in eo Rege laudando, fã-
cile omnes imagines hominum statuasq; superauit. At-
que hoc præstantius mihi fuerit & ad lætitiã animi, &
ad memoriæ dignitatem, si in tua scripta perue-
nero, quàm si in cæterorum, quod non ingenium mihi
solum suppeditatum fuerit tuum, sicut Timoleonti à
Timæo, aut ab Herodoto Themistocli, sed etiam auto-
ritas clarissimi & spectatissimi uiri, & in Republica
maximis grauissimisq; causis cogniti, atq; in primis pro-
bati uiri, ut mihi non solum præconium, quod in Si-
gæum uenisset Alexander, ab Homero Achilli tri-
butum esse dixit, sed etiam graue testimonium imper-
iticum clari hominis magniq; uideatur. Placet
enim Hector ille mihi Næuianus, qui non tantum
laudari sed letatur, se addit etiam, à laudato uiro.

Quod

LIBER

Quòd si à te non impetro, hoc est, si qua te res impe-
dierit (neq; enim fas esse arbitror, quicquam me ro-
gantem abs te non impetrare) cogar fortasse facere,
quod nonnulli sæpe reprehendunt, scribam ipse de me,
multorum tamen exemplo, & clarorum uirorum.
Sed quod te non fugit, hæc sunt in hoc genere uitia, &
ut uerecundius ipsi de se scribant, necesse est, si quid
est laudandum, & prætereant, si quid reprehenden-
dam est. Accedit etiam, ut minor sit fides, minor au-
toritas, multi deniq; reprehendant, & dicant uere-
cundiores esse præcones ludorum & gymnycorum, qui
cum cæteris coronas imposuerint uictoribus, eorumq;
nomina magna uoce pronunciauerint, cum ipsi ante
ludorum missionem corona donentur, alium præconem
adhibeant, ne sua uoce ipsi se uictores esse prædicent.
Hæc nos uitare cupimus, & si recipis causam no-
stram, uitabimus, idq; ut facias, rogamus. Ac ne
fortè mirere, cur, cum mihi sæpe ostenderis te ac-
curatissimè nostrorum temporum consilia atque
euentus literis mandaturum, à te id nunc tantopere, &
tam multis uerbis petamus, illa nos cupiditas incendit,
de qua initio scripsi, festinationis, quod alacres animo
sumus, ut & cæteri uiuentibus nobis, ex libris tuis
nos cognoscant, & nosmetipsi uiui gloriola nostra
perfruamur. His de rebus quid acturus sis, si tibi non
est molestum, rescribas mihi uelim. Si enim suscipis
causam, conficiam commentarios rerum omnium,
fin

TERTIVS.

ſis autem differs me in tempus aliud, coram tecum lo-
quar, tu interea non ceſſabis, & ea quæ habes inſtitu-
ta, perpolies, noſq; diliges. Vale.

M. T. C. T. P. ATTICO S. D.

Ad Attic. lib. 8. Epist. 3.

Maximis & miſerrimis rebus perturbatus ſum,
cum coram tecum mihi poteſtas deliberandi
non eſſet, uti tamen tuo conſilio uolui. De-
liberatio autem omnis hæc eſt. Si Pompeius Italia
excedat, quod eum facturum eſſe ſuſpicor, quid mihi
agendum putes, & quod facilius conſilium dare poſſis,
quid in utramq; partem mihi in mentem ueniat, ex-
plicabo breui. Cum merita Pompeij ſumma erga ſalu-
tem meam, familiaritasq; quæ mihi cum eo eſt, tum
ipſa Reipub. cauſa me adducit, ut mihi uel conſilium
meum cum illius conſilio uel fortuna coniugenda eſſe
uideatur. Accedit illud, ſi maneo, & illum comi-
tatum optimorum & clariſſimorum ciuium deſero,
cadendum eſt in unius poteſtatem, qui eſtſi multis rebus
ſignificat ſe nobis eſſe amicum, & ut eſſet, à me eſt
(tute ſcis) propter ſuſpitionem huius impendentis
tempeſtatis multo ante prouiſum, tamen utrunq; con-
ſiderandum eſt, & quanta ei fides ſit habenda. Eſtſi
maximè exploratum ſit, eum nobis amicum fore, ſi-
ne uiri fortis & boni ciuis, eſſe in ea urbe, in qua cum
ſummis honoribus imperijsq; uſus ſit, res maximæ

LIBER

gesserit, sacerdotio sit amplissimo praeditus, non futurus sit sui iuris, subeundumque periculum sit cum aliquo forte dedecore, si quando Pompeius Remp. recuperaverit. In hac parte haec sunt. Vide nunc quae sunt in altera. Nihil actum est a Pompeio nostro sapienter, nihil fortiter, adde etiam nihil, nisi contra consilium auctoritatemque meam. Omitto illa uetera, quod istum in Remp. ille aluit, auxit, armauit ille legibus per uim et contra auspicia ferendis autor, ille Galliae ultioris adiunctor, ille gener, ille in optando P. Clodio augur, ille restituendi mei, quam retinendi studiosior, ille prouinciae propagator, ille absentis in omnibus adiutor. Idem etiam tertio consulatu, postquam esse defensor Reipub. coepit, contendit, ut decem Trib. Pl. ferrent, ut absentis ratio haberetur, quod idem ipse sanxit lege quadam sua, Marcoque Marcello Cos. finientis prouincias Gallias, Calendis Martij restitit. Sed ut haec omittam, quid foedius, quid perturbatius hoc ab urbe discessu, siue potius turpissima fuga? Quae conditio non accipienda fuit potius, quam relinquenda patria? Mala conditiones erant fateor, sed nunquid hoc peius? At recuperabit Rempub. Quando? aut quid ad eam spem est parati? Non ager Picenus amissus? non patefactum iter ad urbem? non pecunia omnis et publica et priuata aduersario tradita? Denique nulla causa, nullae uires, nulla sedes, quo concurrant, qui Remp. defensam uelint. Apulia delecta est
inanis

TERTIVS.

manissima pars Italiae, & ab impetu huius belli re-
motissima, fuga, & maritima oportunitas uisa quare
desperationi. Inuitè cepi Capuam, non quo minus il-
lud defugerem, sed sine causa, in qua nullus esset ordi-
num, nullus apertus priuatorum dolor, bonorum au-
tem erat aliquis, sed bebes, ut solet, & ut ipse sensis-
sem, multitudo & infimus quisq; propensus in Ae-
ram partem. Multi mutationis rerum cupidi. Dixi
ipsi, me nihil suscepturum sine praesidio, & sine pecu-
nia. Itaq; habuit nihil omnino negotij, quod ab ini-
tio uidi, nihil quæri, præter fugam, eam si nunc se-
quor, quo nam? Cum illo? non, ad quem cum essem
profecturus, cognoui in his locis esse Cæsarem, ut tutò
Luceriam uenire non possem. Infero mari nobis in-
certo cursu hyeme maxima nauigandum est. Age
iam cum fratre, an sine? cum filio, an quomodo? In
utraq; enim re summa difficultas erit, summus animi
dolor. Qui autem impetus illius erit in nos absentes,
fortunasq; nostras? Acrior quam in cæterorum? quod
putabit fortasse in nobis uiolandis aliquid se habere
populare. Age iam has compedes, fasces inquam hos
laureatos, hæc ferre ex Italia quam molestum est?
Qui autem locus erit nobis tutus, ut iam placatis?
utamur fluctibus, antè, quam ad illum uenerimus?
Qua autem, aut quò, nihil scimus. At si restitero, &
fuerit nobis in hac parte locus, idem fecero, quod in
Cæne dominatione, & Marij Tyrannide Philippus,

LIBER

quod L. Flaccus, quod Quintus Mutius, quoquo modo ea res huic quidem cecidit, qui tamen ita dicere solebat, se id fore uidere, quod factum est, sed hoc malle, quam armatum ad patriæ moenia accedere. Aliter Thrasibulus, & fortasse melius, sed est certa quedam illa Mutij ratio atq; sententia, est etiam illi Philippi. Et cum sit necesse, seruire temporibus, & non amittere tempus, cum sit datum, sed in hoc ipso habent tamen eisdem fasces molestiam. Sit enim nobis amicus, quod incertum est, sed sit, deferret Triumphum? non accipere, nec periculosum sit, an accipere inuidiosum ad bonos? O rem, inquis, difficilem & inexplicabilem? Atqui explicanda est. Qui enim fieri potest? Ac ne me existimaris ad manendum esse propensorem, quod plura in ea parte uerba fecerim, potest fieri, quod sit in multis questionibus, ut res uerbosior hæc fuerit, illa uerior. Quamobrem ut maxima de re aequo animo deliberanti, ita mihi des consilium uelim. Nauis & in Caieta est parata nobis, & Brundusij. Sed ecce nunciij scribente me hac ipsa nocte in Caleno, ecce literæ Casarem ad Corfinium, Domitium Corfinij cum firmo exercitu, & pugnare cupiente, non puto etiam hoc Cn. nostrum commissurum, ut Domitium relinquat. Etsi Brundusium Scipionem cum cohortibus duabus præmiserat, legionem à Fausto conscriptam in Siciliam sibi placere à Cos. duci, scripserat ad Cos. Sed turpe Domitium erit deserere implorantem eius auxi-

TERTIVS.

auxilium, est quædam spes mihi quidem non magna, sed in his locis firma, Afranium in Pyreneo cum Trebonio pugnasse, pulsum Trebonium, etiam Fabium tuum transisse cum cohortibus, summa autem, Afranium cum magnis copijs aduentare. Id si est, in Italia fortasse manebitur. Ego autem, cum esset incertum iter Cæsaris, quod uel ad Capuam, uel ad Luceriam iturus putabatur, Leptam ad Pompeium misi & literas ipse ne quo inciderem, reuerti Formias. Hæc te scire uolui, scripsiq; sedatiore animo, quam proxime scripseram nullum meum iudicium interponens, sed exquirens tuum, Vale.

M. T. C. DOLOBELLÆ COS. S

Ad Attic. lib. 14. Epist. 14.

ET si contentus eram, mi Dolobella, tua gloria, satisq; ex ea magnam letitiam uoluptatemq; capiebam, tamen non possum non confiteri, cumularite maximo gaudio, quod uulgo hominum opinio socium me adscribat tuis laudibus. Neminem conuenio, conuenio autem quotidie plurimos, sunt enim permulti optimi uiri ualetudinis causa in his locis, conueniunt præterea ex municipijs frequentes necessarij mei, qui omnes, cum te summis laudibus ad coelum extulerunt, mihi continuo maximas gratias agunt. Negant enim se dubitare, quin tu meis præceptis & consilijs optemperans, præstantissimum te ciuem, & sin-

LIBER

gularem Consulem præbeas. Quibus ego quanquam
uerissime possum respondere, te quæ facias, tuo iudi-
cio & tua sponte facere, nec cuiusquam egere consi-
lio, tamen neq; planè assentior, nec imminuam tuam
laudem, si omnis à meis consilijs profecta uideatur,
neq; ualde nego. Sum enim audior etiam, quàm satis
est gloriæ. Et tamen non alienum est dignitate tua,
quod ipsi Agamemnoni regi regum fuit honestum, ali-
quem in consilijs capiendis Nestorem habere, mihi
uerò gloriosum, te iuuenem Consulem florere laudibus,
quasi alumnum disciplinæ meæ. L. quidem Cæsar, cum
ad eum egrotum Neapolim uenisssem, quanquam
erat oppressus totius corporis doloribus, tamen ante,
quam me planè salutauerat, O mi Cicero, inquit: gra-
tulator tibi, cum tantum uales apud Dolobellam, quan-
tum si ego apud sororis filium ualerem, iam salui esse
possemus. Dolobellæ uerò tuo & gratulor & gratias
ago, quem quidem post Consulem, solum possum
uerè Consulem dicere. Deinde multa de factis, ac de
re gesta, tum nihil magnificentius, nihil præclarior
actum unquam, nihil Reipub. salutarior testatus est,
atq; hæc una uox omnium est. A te autem peto, ut me
hanc, quasi falsam hereditatem alienæ gloriæ, sinas
cernere, meq; aliqua ex parte in societatem tuarum
laudum uenire pati. Quanquam mi Dolobella
(hæc enim iocatus sum) libentius omnes meas, si mo-
do sint aliquæ meæ laudes, ad te transtulerim, quam
aliquam

TERTIUS.

aliquam partem exhauserim ex tuis. Nam cum te semper tantum dilexerim, quantum tu intelligere potuisti, tum ijs tuis factis sic incensus sum, ut nihil unquam in amore mihi fuerit ardentius. Nihil est enim (mibi crede) VIRTUTE formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius. Semper amaui, ut scis, M. Brutum, propter eius summum ingenium, suauissimos mores, singularem probitatem atq; constantiam, tamen Idib. Martij tantum accessit ad amorem, ut mirarer, locum fuisse agendi in eo, quod mihi iampridem cumulatam etiam uidebatur. Quis erat qui putaret, ad eum amorem, quem erga te habebam, posse aliquid accidere? Tantum accessit, ut mihi nunc deniq; amare uidear, antea dilexisse. Quare quid est, quod ego te horter, ut dignitati & gloria seruias? Proponam tibi claros uiros, quod facere solent, qui hortantur? Neminem habeo clariorem quam te ipsum, te imitere oportet, tecum ipse certes, nec licet quidem tibi iam tantis rebus gestis, non tui similem esse. Quod cum ita sit, hortatio non est necessaria, gratulatione magis utendum est. Contigit enim tibi, quod haud scio, an nemini, ut summa seueritas animaduersionis non modo non inuidiosa, sed etiam popularis esset, & cum bonis omnibus, tum infimo cuiq; gratissima. Hoc si tibi fortuna quadam contigisset, gratularer felicitati tuae, sed contigit magnitudine tum animi, tum etiam ingenij atq; consilij. Legi enim concionem tuam, nihil

LIBER

illa sapientius, ita pcedentium tum accessus à te ad causam facti, tum recessus, ut res ipsa maturitatem tibi animaduertendi omnium consensu daret. Liberasti igitur & urbem periculo, & ciuitatem metu. Neq; solum ad tempus maximam utilitatem attulisti, sed etiam ad exemplum. Quo facto intelligere debes, in te positam esse Rempub. tibiq; non modo tuendos, sed etiam ornandos illos uiros, à quibus initium libertatis profectum est. Sed his de rebus plura propediem, ut ffero. Tu quoniam Rempub. nosq; conseruas, fac ut diligentissime te ipsum mi Dolobella custodias. Vale.

M. T. C. BRUTO S. P. D.

Ad Brutum Epist. 3.

Nostræ res meliori in loco uidebantur. Scripta enim ad te certò scio, quæ gesta sunt, quales tibi sæpe scripsi consules tales extiterunt. Cesaris uerò pueri mirifica in doles uirtutis, utinam tam facile eum florentem, & honoribus & gratia regere ac tenere possimus, quam facile adhuc tenuimus. Est omnino illud difficilium, sed tamen non diffidimus. Persuasum est enim adolescenti, & maxime per me, eius opera nos esse saluos, & certè, nisi is Antonium ab urbe auertisset, periissent omnia. Triduo uerò, aut quatruiduo ante hanc rem pulcerrimam, timore quodam percussa ciuitas tota, ad te se cum coniugibus & liberis

TERTIVS.

liberis effundebat, eadem recreata ad XII. Cal. Maij, te huc uenire, quam se ad te ire malebat, quo quidem die magnorum meorum laborum, multarumq; uigiliarum fructum cepi maximum, si modo est aliquis fructus ex solida ueraq; gloria. Nam tanta multitudinis, quantam capit urbs nostra, concursus est ad me factus, ea cum usq; in Capitolium deductus maximo clamore atq; plausu in Rostris collocatus sum. Nihil est in me inane, neq; enim debet. Sed tamen omnium ordinum consensus, gratiarum actio, congratulatioq; me commouet, propterea quod popularem me esse in populi salute preclarum est. Sed hæc de malo ab alijs audire, me uelim de tuis rebus consilijsq; facias diligentissime certiores. Illudq; consideres, ne tua liberalitas dissolutior uideatur. Sic sentit senatus, sic populus Romanus, nullos unquam hosteis digniores omni supplicio fuisse, quam eos ciues, qui hoc bello contra patriam arma ceperunt, quos quidem ego omnibus sententijs ulciscor, & persequor omnibus bonis approbantibus. Tu quid de hac re sentias tui iudicij est. Ego sic sentio, trium fratrum unam & eandem esse causam. Consules duos, binos quidem, sed duntaxat bonos amisimus. Hircius quidem in ipsa uictoria occidit, cum paucis diebus magno prelio ante uicisset. Nam Pansa fugerat uulneribus acceptis, quæ ferre non potuit. Reliquias hostium Brutus persequitur & Cæsar. Hostes autem omnes iudicati, qui M.

LIBER

Antonij sectam secuti sunt. Itaq; id Senatusconsultum pleriq; interpretantur etiam ad tuos, siue ad captiuos, siue dedititios pertinere. Equidem nihil differui durius, cum nominatim de C. Antonio decernerem, quod ita statueram a te cognoscere causam eius senatum oportere. X. Calendarum Maij.

C. BRUTVS M. T. CICERONI S.

Ad Brutum Epist. 4.

QVanta sim letitia affectus, cognitis rebus Bruti nostri & Consulium, facilius est tibi existimare quam mihi scribere, cum alia laudo, & gaudeo accidisse, tum quod Bruti eruptio non solum ipsi salutaris fuit, sed etiam maximo ad uictoriam adiumento. Quod scribis trium Antoniorum unam atq; eandem causam esse, quid ego sentiam, mei iudicij esse, statuo nihil, nisi hoc senatus aut populi Romani iudicium esse de his ciuibus, qui pugnantes non interierunt. Ad hoc ipsum, inquires, inique facis, qui hostilis animi in Rempubli, homines ciueis appelles, imo iustissime. Quod enim nondum Senatus censuit, nec populus Romanus iussit, id arroganter non preiudico, neq; reuoco ad arbitrium meum. Illud quidem non muto, quod ei, quem me occidere res non coegit, neq; crudeliter quicquam erripi, neq; dissolute quicquam remisi, habuiq; in mea potestate, quo ad bellum fuit, multo quidem honestius iudicio magisque quod

TERTIVS.

quod concedere possit Respub. miserorum fortunam
non infectari, quam infinita tribuere potentibus,
quæ cupiditatem & arrogantiam incendere possunt.
Quæ in re Cicero uir optime, ac fortissime, mihiq;
merito & meo nomine & Respub. charissime, nimis
credere uideris spei tuæ, statimq; ut quisq; aliquid re-
cte fecerit, omnia dare & permittere, quasi non lice-
at iraduci ad mala consilia corruptum largitionibus
animum. Quæ tua est humanitas, æquo animo te mo-
neri patieris, præsertim de communi salute, facies ta-
men, quod tibi uisum fuerit, etiam ego, cum me do-
cueris. Nunc Cicero, nunc agendum est, ne frustra
oppressum esse Antonium gauisi simus, neu semper
primi cuiusq; mali excidendi causa sit, ut aliud re-
nascetur illo peius. Nihil iam neq; opinantibus, aut
patientibus nobis aduersi euenire potest, in quo non
cum omnium culpa, tum præcipue tua futura sit, cu-
ius tantam auctoritatem senatus ac populus Romanus
non solum esse patitur, sed etiam cupit, quanta maxi-
me in libera ciuitate unius esse potest, quam tu, non
solum benè sentiendo, sed etiam prudenter tueri de-
ces. Prudentia porro quæ tibi superest, nulla abs te
desideratur, nisi modus in tribuendis honoribus. Alia
omnia sic abundè adsunt, & cum quolibet antiquorum
comparari possunt tuæ uirtutes. Vnum hoc grato ani-
mo liberaliq; profectum, cautiorem ac moderatiorem
liberalitatem desiderat. Nihil enim Senatus cuiquã dare
debet,

LIBER

debet, quod malè cogitantibus exemplo aut præsi-
dio sit. Itaq; timeo de consulatu, ne Cæsar tuus alius se
ascendisse putet ecretis tuis, quàm inde, si consul fa-
ctus sit, descensurum. Quod si Antonius ab alio re-
lictum regni instrumentum occasionem regnandi ha-
buit, quo nam animo fore putas, si quis autore non Ty-
ranno interfecto, sed ipso senatu putat se imperia quæ-
libet concupiscere posse? Quare tum et felicitatem et
prouidentiam laudabo tuam, cum exploratum habere
coepero Cæsarem honoribus, quos acceperit, extra-
ordinarijs, fore contentum. Alienæ igitur, inquires,
culpæ mereum facies? Profsus alienæ, si prouideri po-
tuit, ne existeret, quod utinam inspectare possis timo-
rem de illo meum. His literis scriptis te consulem factum
audiuimus. Tum uerò incipiam proponere mihi Rem-
pub. iustam, et iam suis nitentem uiribus, si istuc ui-
dero. Filius ualeat, et in Macedoniam cum equitatu
præmissus est. Idibus Maij ex castris.

M. T. C. ETC. ET Q. TIRONI S. D.
FAMIL. LIB. 16. EPIST. 9.

Nos à te, ut scis, discessimus ad quartum No-
nas Nouemb. Leucadem uenimus ad octauum
Idus Nouemb. ad septimum Actium, ibi propter
tempestatem ad sextum Idus morati sumus. Inde ad
quintum Idus Corcyram bellissimè nauigauimus. Cor-
cyre fuimus usq; ad decimum sextum Calend. Decemb.
tempesta-

TERTIVS.

tempestatibus retenti, ad XXII. Calend. Decemb. a
portu Corcyreorum, ad Cassiopem stadia CXX. pro-
cessimus. Ibi retenti uentis sumus usq; ad nonum Cal.
Interea qui cupidè profecti sunt, multi naufragia fe-
cerunt, nos eo die cœnati soluimus. Inde Austro le-
nissimo, cœlo sereno, nocte illa, & die postero in Ita-
liam ad Hydruntem ludibundi peruenimus, eodemq;
uento postridie (id erat ad septimum Cal. Decemb.
hora quarta Brundusium uenimus, eodemq; tempore
simul nobiscum in oppidum introijt Terentia, quæ te
facit plurimi. Ad quintum Calend. Decemb. seruus
C. Plancij Brundusij tandem aliquando mihi à te expe-
ctatissimas literas reddidit, datas Idib. Nouemb. quæ
me molestia ualde leuarunt, utinam omnino liberaf-
sent. Sed tamen Asclapo medicus planè confirmat,
propediem te ualentem fore. Nunc equidem ego te
hortor ut omnem diligentiam adhibeas ad conuale-
scendum. Tuam prudentiam, temperantiam, amorem
erga me noui. Scio te omnia facturum, ut nobiscum
quamprimum sis. Sed tamen ita uelim, ut ne quid
properes. Symphoniam Lysonis uelim uitasses, ne
in quartam hebdomatam incideres. Sed quando pudori
tuo maluisti obsequi, quàm ualitudini, reliqua cu-
ra. Curio nisi ut medico bonos haberetur, & tibi da-
ret, quod opus esset, me cui iussisset, curaturum. Equi
& mulum Brundusij tibi reliqui. Romæ uereor, ne ex
Calend. Ianuarij magni tumultus sint. Nos agemus
omnia

LIBER

omnia modicè. Reliquum est, ut te hoc rogem, & à te
petam, ne temere nauiges. Solent nauata festinare quæ-
stus sui causa. Cautus sis, mi Tiro, mare magnum &
difficile tibi restat. Si poteris cum Mesennio, cautè is
solet nauigare, sin minus, cum honesto aliquo homi-
ne, cuius autoritate nauicularius moueatur. In hoc
omnem diligentiam si adhibueris, teq; nobis incolæ mem-
prestiteris, omnia à te habebò. Etiam atq; etiam
noster Tiro uale. Medico, Curio, Lysoni
de te scripsi diligentissime. Vale.

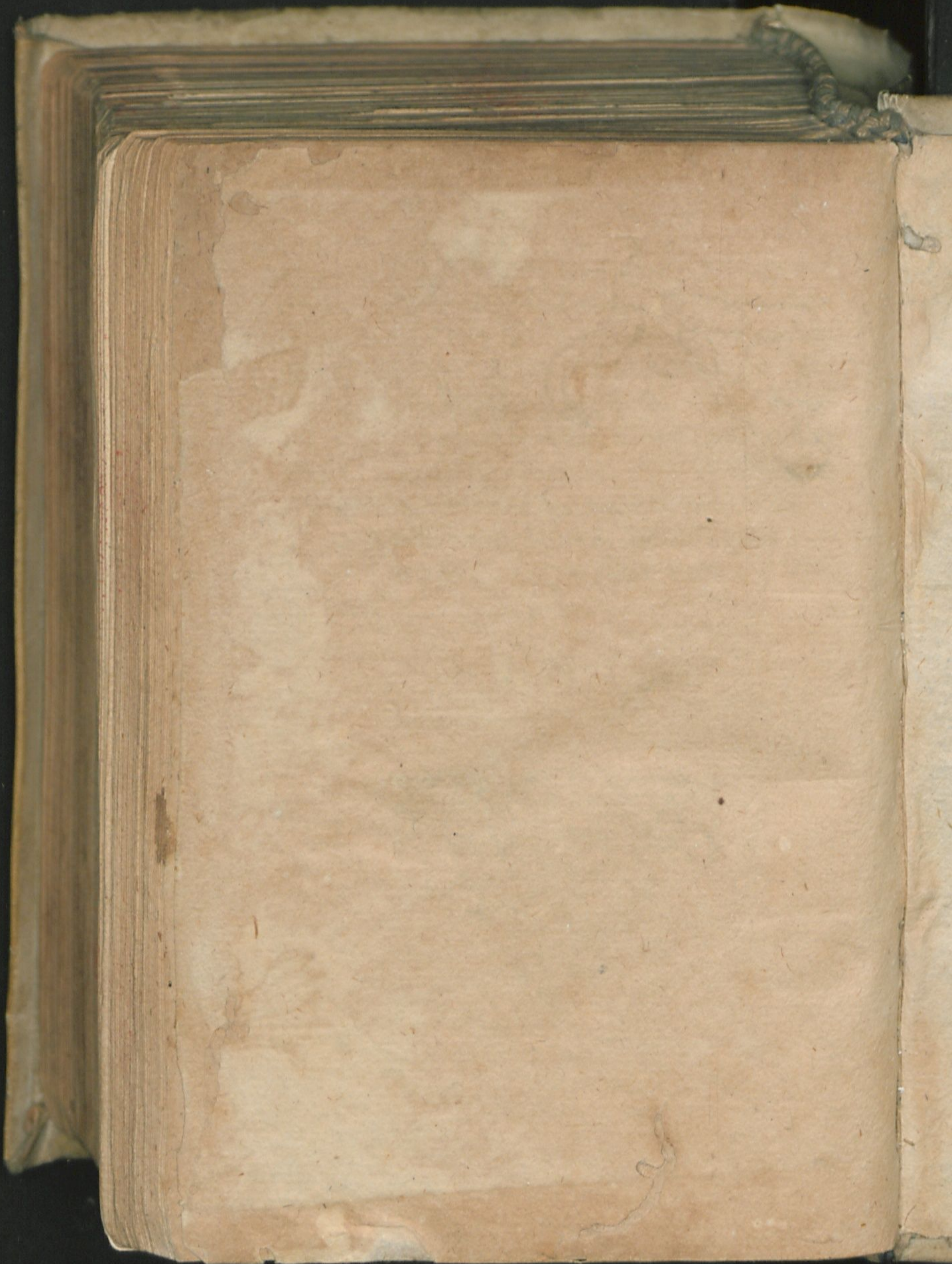
Salue.

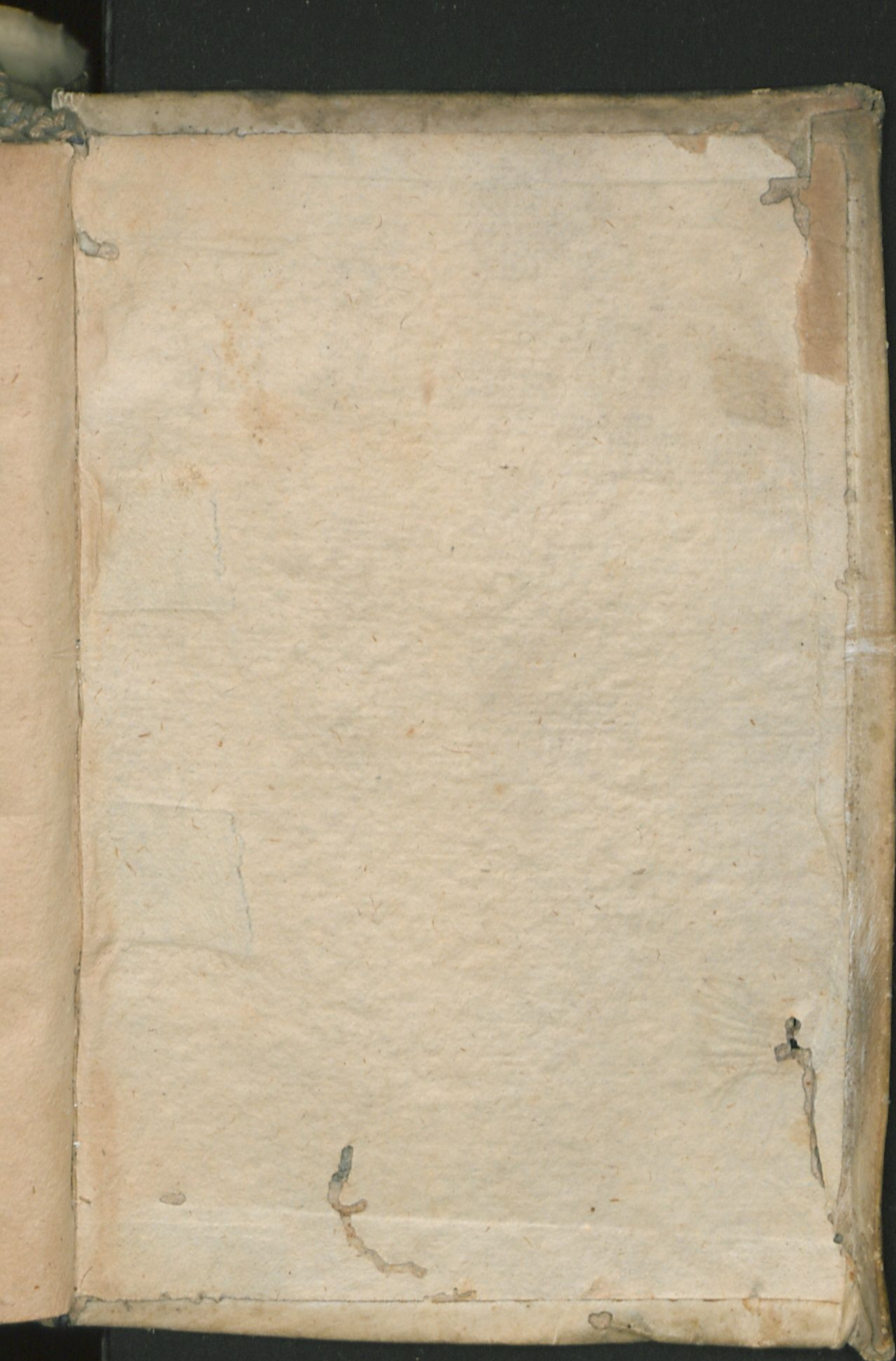
F I N I S.

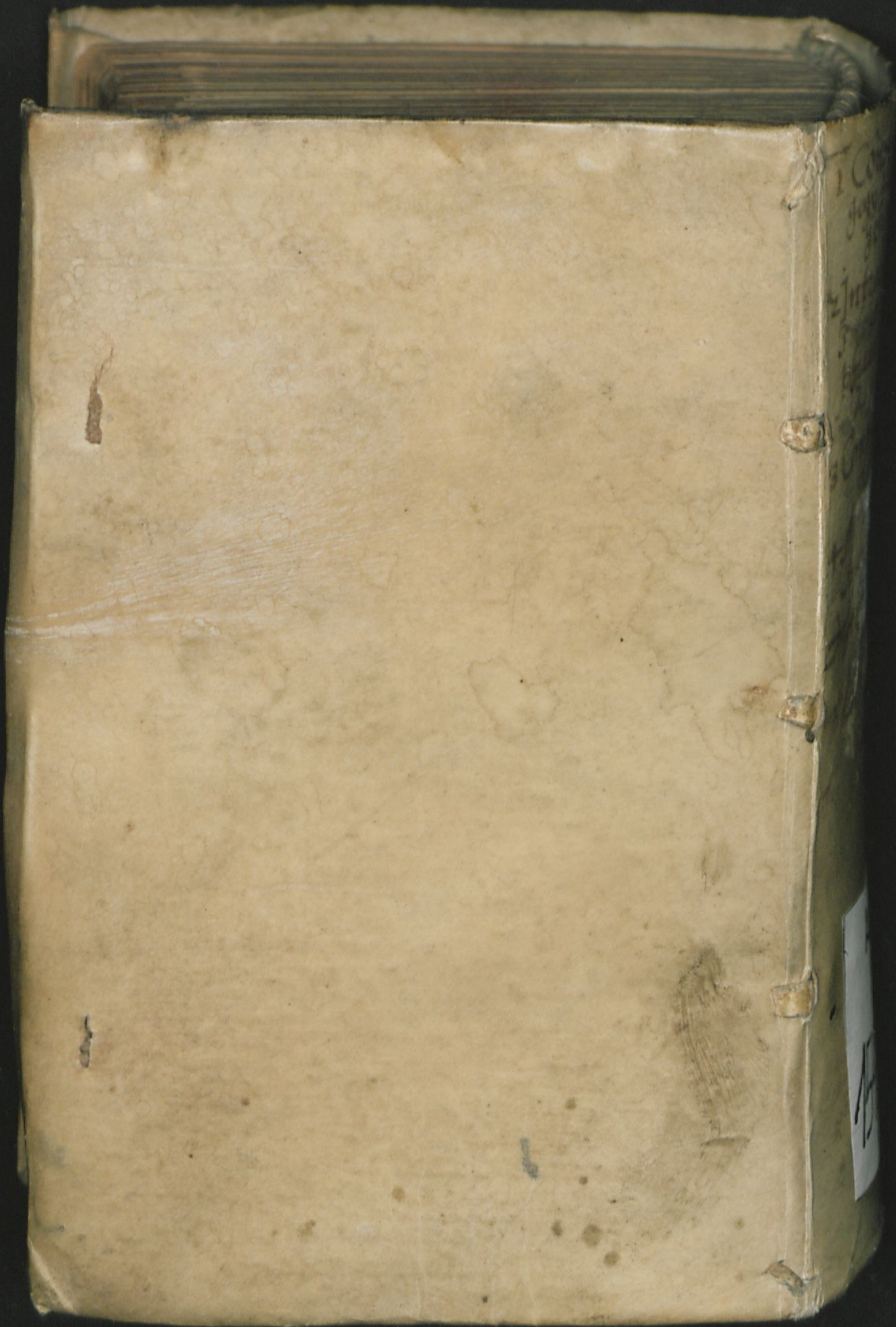

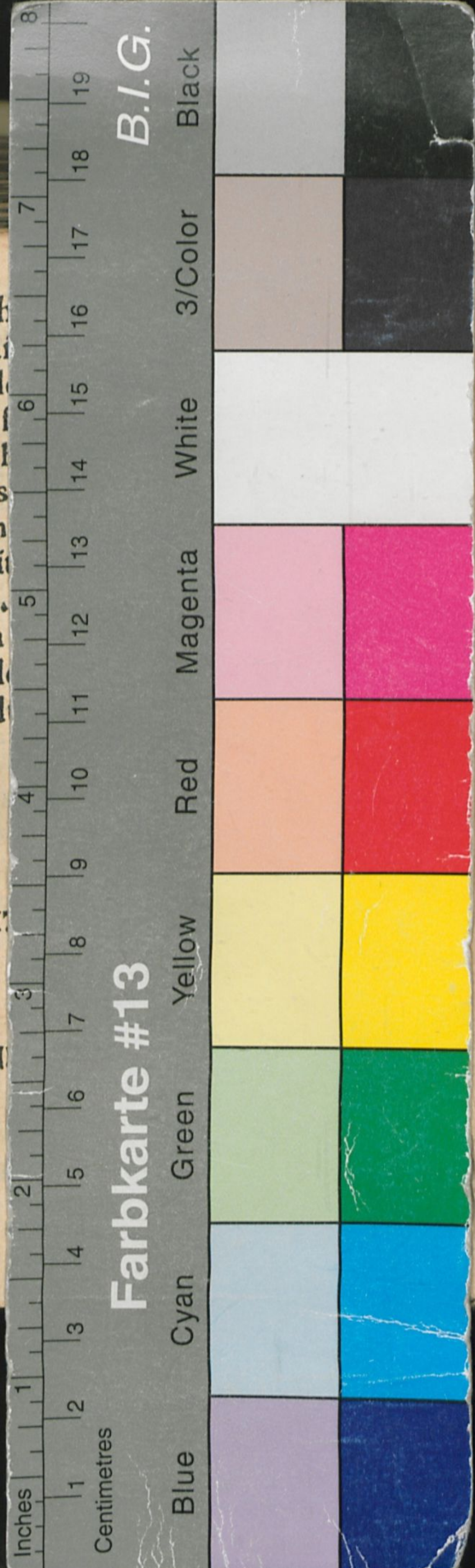
154006

(x2010101)

B.I.G.

Farbkarte #13

M. T. CICE
RONIS EPI
STOLARVM LI
BRITRES.

A
Iohanne Sturmio

Pro puerili educatione con-
fecti & editi.

Erphordiæ

Ad disciorem Leonem, iuxta Fas-
num S. Pauli.

M. D. LXXI.